

dunărea de jos

Suflet către Suflor!

225
DECEMBRIE
2020

consiliul județean Galați ● centrul cultural „dunărea de jos“

La mulți ani!

Ziua Națională

Dragi gălățeni,

2020 este un an pe care nu-l vom uita. Este anul în care viețile noastre au fost date peste cap, un an în care a trebuit să ne adaptăm și să luptăm cu un inamic invizibil și imprevizibil. Această pandemie de coronavirus ne-a afectat pe toți, a schimbat reguli și ne-a răpit bucurii. Unele banale, dar cărora le simțim din plin lipsa. Fețe dragi pe care le vedem mai mult online sau îmbrățișările celor dragi. Însă nu trebuie să ne pierdem optimismul și încrederea că vom reuși să trecem peste această perioadă dură și dificilă. Împreună, responsabili, atenți la regulile de igienă, implicați și solidari vom reuși să mergem înainte păstrându-ne valorile.

Luna decembrie are câteva repere majore pentru orice român.

Prima zi a acestei luni atinge însuși sufletul.

E Ziua Națională a României – ziua Marii Uniri!

Ziua în care visul de veacuri a neamului românesc s-a împlinit.

Ziua în care 100.000 de români au strigat la Alba Iulia - UNIRE.

Să înălțăm o rugă pentru toți cei care și-au dat viața pentru glia românească, pentru neamul românesc și să păstrăm mereu în suflet mândria de a fi român.

În plus, bucuria lunii decembrie, a datinilor, colindelor și urăturilor nu ne-o poate răpi nimeni din sufletul nostru. Obiceiurile de iarnă spun povestea noastră, a românilor, și ne aduc aminte de bunici, de părinți și de copilărie.

Datinile sunt parte din ființa poporului român și ne leagă spiritual de strămoșii noștri. Chiar dacă anul acesta vom sărbători altfel, sunt convins că vom păstra neatinsă bucuria pe care o simțim în suflet.

Vă urez zile binecuvântate tuturor!

Costel FOTEA

Președintele Consiliului Județean Galați

Ziua Națională

1 Decembrie

„Un popor nu piere dacă nu consimte la pieirea sa”. (B. Șt. Delavrancea)

„O națiune, oricât de mică ar fi, trebuie respectată,
câci sfânt e dreptul ce-l are de a trăi în pământul
ce-l ocupă” (N. Bălcescu)

„Moldova, Transilvania, Muntenia nu există pe fața pământului;
există un singur corp și un singur suflet,
în care toți nervii și toate suspinele vibrează unul către altul”.
(B. P. Hașdeu)

„Carpații nu au despărțit ființa noastră în două, ci i-au menținut întregimea ei, adăpostind în vremuri de
urgie pentru a revărsa mai apoi d-o parte și de alta aceeași DOINĂ,
în aceeași LIMBĂ, mișcată de același GENIU”.
(B. Șt. Delavrancea)

„În țara aceasta nici un alt popor nu putuse să-și dureze stat,
câci Țara Românească dintre Tisa, Nistru, Dunăre și Marea Neagră,
era căsătorită cu poporul românesc; și țară și popor, statornic și-au păstrat credința”.
(Vasile Goldiș)

„Și Basarabeanul care-și adapă calul în valurile întunecate ale Nistrului se înțelege desăvârșit la grai cu
Crișanul din apropierea blondelor ape ale Tisei. Sentinela Română a rămas credincioasă chemării sale de
a păzi geniul latinității și neîncetatei lovitori dușmane, ea a opus virtutea-i legendară,
statornica-i răbdare”.
(V. Goldiș)

„Patriotismul nu este numai iubirea pământului în care te-ai născut ci, mai ales, iubirea trecutului, fără de
care nu există iubire de țară.”
(Mihai Eminescu)

„Sunt conștient că sunt român de când bunicul meu s-a supărat că vorbeam prea mult în franțuzește. Așa
că am luat măsuri. Am cumpărat o carte cu poeziile lui Eminescu și am cărat-o cu mine peste tot, inclusiv
în cei 22 de ani de ședere în Africa! Peste granițe, l-am avut alături pe Eminescu și Biblia, șlefuită de Gala
Galaction.” (Neagu Djuvara)

„România e un stat tânăr și e animat de un soi de energie care ne face, pe cei mai mulți dintre noi, să ne
comportăm ca niște adolescenți. Cel mai frumos lucru la România rămâne România.”
(Cristi Puiu, regizor)

Ziua Națională

„Prin actul istoric dela Alba Iulia s-a încheiat un capitol dureros din istoria românilor transilvăneni. După o mie de ani de viață încătușată, de intoleranță și de asuprire, românii au găsit în sfârșit elementul priincios evoluției lor normale” (Milton G.Lehrer)

„Unirea românilor nu este opera unei persoane, a unei provincii sau a unei generații. Ea este rezultatul luptelor susținute timp de secole de cei mai buni fii ai poporului român.”
(Acad.Ion Lupaș, 1938)

1918

- 29 septembrie – Armistițiul cu Bulgaria
- Turcia nu dispune decât de 8 divizii în Tracia (restul sunt în Siria sau Caucaz)
- pe 31 octombrie semnează armistițiul de la Mudros
- Bosforul și Dardanelele sunt deschise aliaților
- 16 octombrie împăratul Carol I decide federalizarea imperiului

Manifestul „Către popoarele mele credincioase”
Se creau 6 state independente: austriac, ungar, ceh, iugoslav, polonez și ucrainean
Transilvania rămânea în continuare parte a Ungariei.

Dar popoarele nu mai sunt credincioase.

Iar SUA nu discută cu împăratul, ci cu popoarele.

- 28 octombrie italienii rup frontul austriac de la Piave
- 3 noiembrie armistițiul austriac

Armata austro-ungară e desființată.

Trebuie să predea jumătate din echipamentul militar

Armatele aliate pot traversa teritoriul austriac să atace Germania

- 3 noiembrie

Flota germană de la Kiel care a primit ordinul să iasă în larg se răscoală

- 9 noiembrie

Este proclamată republica Germaniei

- 11 noiembrie

Armistițiul cu Germaniei

România 7.500.000 locuitori

- 120 milioane pe teritoriu compact contra 238 milioane alcătuind trei entități separate la mare distanță dar controlând mările

„În 3 luni Armata Română a pierdut 60% din efective și 2/3 din teritoriul pe care îl apăra.
Trei sferturi din cei 800.000 de oameni pe care i-am jertfit pentru realizarea unității naționale i-a răpus tifosul” (C.Argetoianu)

SUA și Primul război mondial

- 3 feb.1917

Ruperea relației diplomatice SUA-Germania

- 6 aprilie 1917 declarație de război
- mai 1917

1 divizie americană debarcă în Europa

Mai 1918 – 4 divizii americane în Europa

„Dar zguduirea generală va fi așa de formidabilă că o sărăcie groaznică va stăpâni omenirea foarte mulți ani. Dintr-o criză vom intra într-alta.

Și ține bine minte: generația mea și a ta va vedea România Mare dar nu va mai vedea zile bune.”
(Take Ionescu)

„Dreptul naționalităților nemaghiare la libertate este o chestiune internațională și o chestiune internațională și o chestiune de onoare pentru întreaga umanitate”.
(Alexandru Vaida Voievod)

Ziua Națională

1 Decembrie

FINALUL APOTEOTIC: ALBA IULIA, 1 DECEMBRIE 1918

În aceeași zi de 28 noiembrie, când la Cernăuți se hotăra Unirea Bucovinei, mari mulțimi de oameni din întreaga Transilvania se apropiau de Alba Iulia pentru a-și îndeplini mandatul sfânt încredințat de alegători. Sosesc cei vreo 1150 delegați (deputați) de drept și aleși: episcopi și vicari, protopopi și delegați ai consistoarelor și capitlurilor episcopale, delegații diferitelor societăți culturale, ai profesorilor și învățătorilor, fundațiilor, reprezentanții presei, ai societăților studențești și de elevi, ai uniunilor de femei, ai gărzilor naționale, ai reuniunilor de meseriași, delegații Partidului Social-Democrat, ai cercurilor electorale ale Partidului Național Român etc. Duminică dimineața, 1 Decembrie, orașul avea o înfățișare sărbătorească. Piața orașului, împodobită sărbătorește, cu steaguri tricolore, era îndesită de mulțimile, care, în șiruri nesfârșite, se îndreptau spre porțile cetății.

După tedeumurile din bisericile Albei Iulii, pe la orele 10 urcă pe scena improvizată din sala Cazinoului, numită de atunci a Unirii, în aclamații și urale furtunoase, membrii Consiliului Național Român. Erau prezenți delegații (deputații) aleși și mai mulți ziariști. Cuvântul de deschidere este rostit de Ștefan Cicio-Pop, președintele Consiliului Național Român Central, care, în cuvinte emoționante, înfățișează importanța momentului istoric. Ales președinte al Adunării, octogenarul Gheorghe Pop de Băsești, președintele Partidului Național Român, rostește și el o scurtă dar simțită cuvântare. Discursul festiv și solemn e rostit de Vasile Goldiș. Adresându-se onoratei Adunări Naționale, omul de vastă cultură și de înaintate concepții social-politice, înfățișează magistral istoria dramatică dar eroică a poporului român de-a lungul secolelor, jertfele umane și sacrificiile materiale din timpul războiului, biruința ideii și dorinței de unitate națională. În încheierea elevatei sale cuvântări, Goldiș supune spre aprobare „Măritei Adunări Naționale, hotărârea de unire: Adunarea Națională decretează unirea românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească și teritoriile locuite de ei cu România.

Transilvania – acad. Ștefan Pascu

”Prea iubiții mei! Onorată adunare a tuturor Românilor din Transilvania, Ungaria, și Banat!

Națiunea Română la toate evenimentele mari istorice, în trecut și astfel și astăzi, s-a adunat pentru a decide asupra sortii sale.

În 1848, marele an al zguduirilor și prefacerilor sociale și al scuturării lanțurilor purtate de veacuri, neamul nostru s-a adunat pe Câmpul Libertății de lângă Blaj, ca să-și frângă cătușile iobăgiei.

Acolo, printr-o supraomenească încordare, acest neam a frânt cătușile cari îl țineau legat de glia oligarhilor străini.

Smuls din robia trupească a iobăgiei, poporul românesc din Ardeal și Ungaria a fost silit să continue a trăi într-o nouă iobăgie, cu mult mai dureroasă și mai umilitoare: iobăgia sufletească.

Dușmanii seculari, cari ne-au ținut veacuri de-a-rândul în lanțuri fizice, ne-au ținut, până ieri, înlănțuiți sufletește, înăbușind cu brutalitate toate manifestările sufletului românesc dornic de libertate și cultură națională.

Lanțurile acestei robii suntem chemați, fraților, să le zdrobim astăzi, în această mare adunare națională, a tuturor Românilor din Ungaria și Transilvania, aci, pe pământul stropit cu sângele martirilor Horea și Cloșca.

Vrem să zdrobim lanțurile robiei noastre sufletești, prin realizarea marelui vis al lui Mihai Viteazul: unirea tuturor celor de o limbă și de o lege, într-un singur și nedespărțit Stat Românesc.

Lăsați-vă pătruși, fraților, de fiorii sfinți ai acestui strălucit praznic național și în cea mai deplină și frățească armonie să clădim temeliiile fericirii noastre naționale viitoare. Dumnezeu să binecuvânteze sfatul nostru și lucrările noastre!

Salutându-vă cu toată căldura inimii mele, declar Adunarea națională a tuturor Românilor din Ungaria și Transilvania deschisă. ”

Discursul lui Gheorghe Pop de Băsești la deschiderea Adunării Naționale de la Alba Iulia-Manual de Istorie -XII, editura Corvin Deva, 2007, p.120.

Gheorghe Pop de Băsești e una dintre cele mai luminoase figuri ale Unirii din 1918. Președintele Marii Adunări de la Alba Iulia, a fost și președinte al Partidului Național din Transilvania și unul dintre semnatarii Memorandumului din 1892, prin care se cerea autonomia Transilvaniei și creșterea drepturilor românilor. În 1872, Gheorghe Pop de Băsești a fost

ales deputat în parlamentul ungar din partea cercului electoral Cehu Silvaniei, pe care l-a reprezentat până în 1881.

La 9 august 1880 a propus, într-o conferință ținută la Turda, unirea tuturor românilor din Transilvania și Ungaria într-un singur partid național.

Ca efect, pe 17 octombrie 1880, o conferință alcătuită din 30 de fruntași români din Transilvania și Ungaria, a decis convocarea conferinței naționale de la Sibiu din anul 1881, unde a fost decretată solidaritatea partidelor naționale românești din Ungaria și unirea acestora sub numele de **Partidul Național Român din Transilvania și Ungaria**.

Cu puțin înainte de începutul Primului Război Mondial, Gheorghe Pop de Băsești face parte dintre cei 10 reprezentanți ai partidului care intră în tratative cu contele Tisza- premierul Ungariei, în problema drepturilor naționale ale românilor din Transilvania.

„Acest om a dat numai și n-a cerut nimănui nimic”, - Octavian Goga despre Gheorghe Pop de Băsești.

1 Decembrie

București 3 noiembrie – 1 Decembrie 1918

La 3 noiembrie 1918 „încep incidentele între autoritatea ocupantă și populația din București”. Cauza a reprezentat-o un zvon care s-a împrăștiat cu repeziciune extraordinară sosirea unui grup de ofițeri francezi la Athenee Palace în frunte cu generalul Berthelot, ca să, trateze plecarea sau capitularea armatelor de ocupație. Într-un timp foarte scurt, în piața Ateneului, sub ferestrele marelui hotel s-a adunat o mare de oameni care aclamă. Dar zvonul s-a dovedit neîntemeiat. Ce are a face? Mulțimea a rămas pe loc, aclamând mai departe nu oamenii, ci ideea. În grădina din fața Ateneului Român o fanfară militară germană cânta „Ich bine in Preusse”. Li se cere din mulțime să intoneze „Marseilleza”. Atunci nemții interpretează „Deutschland uber alles”, ceea ce indignează publicul, care huiduie cu putere acoperind sunetele alăturilor și amenință cu bastoane, umbrele și pumnii ridicati. Muzicanții strâng în grabă instrumentele și fug. Aclamații și urale puternice salută cea dintâi victorie a bucureștenilor asupra dușmanului: un glas, o sută, o mie încep să cânte „Allons enfants de la patrie!” sub ferestrele Marelui Cartier Militar German. Când acordurile impresionante ale „Marseilleze” au încetat, a început să cânte „imnuri naționale române” și alte cântece patriotice.

Patrula de soldați germani călări și pedestri intervin pentru a degaja piața. Lovesc în dreapta și în stânga cu patul armelor. „La brutalitățile polițiștilor (...) femei și oameni bătrâni ies înainte vociferând: „Dar până când!?”. Mulțimea agitată se îndreaptă ca un torent de nestăvilite pe Calea Victoriei, spre Cercul Militar, unde era sediul gărzii centrale germane, Hauptwache. Ofițeri ai armatei austro-ungare de naționalitate cehă, croată sau poloneză, întâlniți în drum, sunt aclamați cu urale și „Vive la France”. Ajunsă la Komandantura mulțimea smulge „stâlpii cu inscripții indicatoare ale autorităților germane” și arde ostentativ pachete cu „Gazeta Bucureștilor”. Generalul Koch, guvernatorul militar al Capitalei, apare înaintea manifestanților, dar este huiduit și apostrofat în fel și chip. Cu greu automobilul său decapotabil își face loc și ca să iasă la lărgime cât mai repede „generalul a scos sabia cu care taie furios aerul în dreapta și în stânga”. În piața Teatrului Național un cordon dublu de ofițeri germani încearcă să oprească coloana. Are loc o scurtă ciocnire în timpul căreia căpitanul Rechman, șeful poliției militare, este trântit la pământ. Între timp, din străzile

laterale și dinspre Cercul Militar apar coloane de soldați, cu baioneta la armă în pas de atac. Mulțimea începe, încet-încet, să fie împrăștiată, trupele formează careuri, izolează grupuri de manifestanți și operează arestări. Pe terasa Cercului Militar sunt aduși în ghionți și între baionete cei reținuți. După o anchetă sunt aruncați în beciurile Komandanturei 67 de bucureșteni. În oraș se proclamă starea de asediu. Se introduc restricții de circulație pe timpul nopții, iar ordonanțele roșii atrag atenția că „ovațiunile sunt oprite, organele militare sunt îndrituite a face uz de armă în caz de nevoie”. Dar nimeni nu ascultă. La 8 noiembrie 1918, în toate școlile din București s-a serbat ziua onomastică a lui Mihai Viteazul, urmată de o procesiune la statuia sa din fața Universității.

Peste tot nemții și aliații lor încep să-și facă bagajele: „ne aflăm în aceeași stare ca în noiembrie 1916; numai că rolurile s-au schimbat! (Nemții) vând cai, material de tren (regimental - n.a.), de pontonieri (...), haine, pianine, bagaje”. Ard masiv și în grabă propriile arhive, „încât fulgi mari, negrii, se presară pe Calea Victoriei din coșurile caloriferelor oficiilor lor”.

La 9 noiembrie 1918 guvernul român adresează trupelor de ocupație germane un ultimatum somându-le să părăsească țara, iar în ziua de 10 noiembrie 1918, la orele 4 dimineața, atașatul militar român la București, generalul Eremia Grigorescu, a remis o notă ultimativă și generalului Koch. „Se zvonește că trebuie să plece în patruzeci și opt de ore”, lucru confirmat ulterior, când „spre ora patru după amiază se pune afișul roșu cu starea de război”, care anunța mobilizarea generală. Pe ziduri și în ziare se publică apelul regelui către armată și țară: „Trecerea trupelor aliate peste Dunăre ne impune ca o sfântă datorie să luăm iarăși arma în mână să gonim împreună cu ele, pe vrășmașul cotropitor (...), să înfăptuim visul nostru de atâta veacuri”.

Evacuarea armatelor și autorităților de ocupație a început la 11 noiembrie 1918, mai întâi ordonat, apoi din” ce în ce mai precipitat, mai dezordonat. „Lumea este într-o forfotă nebună. Pretutindeni de la etaje se aruncă jos, în strigăte de ura! toate firmele germane. Mâini-vânjoase, prin ferestrele deschise, desfășoară veselul nostru tricolor. Se pavoazează balcoanele cu covoare și flori. Se fluieră ofițerii (dușmani) care trec (...). Se aude bâzâit de gloanțe de revolvere ce perforază vitrinele sau firmele

(...); fluierăturile nu mai conțin până noaptea din partea publicului, care șade îndârjit în fața zidului impasibil de căști și baionete, ce barează toată Calea Victoriei în fața Cercului Militar, făcând un imens careu. Focuri izolate și chiar de mitralieră trase nu mai produc nici un efect. Ei sunt prizonierii noștri! “ În dreptul străzii Sf. Ionică o coloană de manifestați purtând steaguri românești și ale tuturor aliaților s-a încrucișat cu un detașament german în retragere. Sunt huiduiți, Soldații trag o slavă în plin: dintre bucureșteni cad un mort și mai mulți răniți. La ora șase seara în fața Cercului Militar nemții au tras cu mitralierele în manifestații care nu mai conțineau să-i intimideze: au mai căzut 6 morți și 5 răniți.

În ziua de 12 noiembrie avioane franceze lansează deasupra Capitalei stegulețe tricolore și manifeste de îmbărbătare semnate de generalul Berthelot.

Prefectura Poliției Capitalei a format în grabă o gardă națională din ofițeri și soldați demobilizați, pe care a înarmat-o cu arme capturate de la ocupanți, la care au mai adăugat în curând alte 200 de arme cu muniția respectivă, predate de militarii români din armata austro-ungară, ce se puseseră la dispoziția prefecturii.

În cursul nopții, la periferii și în preajma depozitelor de materiale și alimente, pe care inamicul le ținea încă sub pază, s-au tras focuri de armă „ca pe câmpurile de manevră”. Au fost uciși alți 20 de locuitori ai Capitalei și răniți cam tot atâția. Neputând evacua în întregime depozitele, germanii le dau foc în dimineața zilei următoare, când se retrag definitiv din zona centrală a orașului spre periferii. Generalul Koch a străbătut ultimul Calea Victoriei în goana mașinii, cu pistolul în mână.

Garda națională, ajutată de civili, acționa dezarmând ultimele detașamente de soldați inamici pe care îi lua prizonieri. Din Gara de Nord, unde nemții se baricadaseră, plecau ultimele trenuri cu oficialitățile germane. De pe turnurile fabricilor ce străjuiau liniile ferate, muncitorii din zonă, care capturaseră trei vagoane cu arme și muniții, trăgeau în fiecare tren ce se depărta în viteză. Abia joi, 14 noiembrie 1918 au plecat din periferiile mai îndepărtate ale Bucureștiului și din împrejurimi ultimii soldați inamică, nu înainte de a lăsa 21 de morți și mai mulți-răniți în rândul localnicilor. În retragere trupele germane aruncau în aer fiecare pod sau podeț peste care treceau, exploziile lor auzindu-se până în Capitală. În drumul lor spre nord, spre munți, jefuiau cumplit, încât satele pe unde urmau

să treacă, pentru a se apăra, atacau convoaiele germane.

Zilnic, până către nouă seara, femei, studenți, elevi, tineri și bătrâni cu panglici tricolore prinse la piept, purtând steaguri românești și franceze, cu flori în mâini, așteptau în ploaie și lapoviță „sosirea liberatorilor”. Cum aceștia nu mai veneau și cum din cauza distrugerii liniilor telegrafice „suntem tăiați de restul lumii”, populația Capitalei trăia o stare de neliniște, de nesiguranță. Abia către sfârșitul zilei de 16 noiembrie 1918 au apărut primii ofițeri francezi și englezi, primiți triumfal de bucureșteni.

La 1 decembrie 1918 (stil nou) și-au făcut intrarea sărbătorească în București autoritățile române, urmate de eroicele trupe ale armatei naționale și unități militare franceze, engleze și americane (dintre ultimele două doar câteva mici detașamente - n.a.). Tot orașul era în sărbătoare. Străzile erau împodobite cu drapele naționale românești și ale aliaților Șoseaua Kiseleff și Calea Victoriei erau încărcate din loc în loc cu arcure de triumf ornate cu verdeață și flori. Casele arborau fără excepție covoare, scoarțe naționale și foarte multe flori, iar peste tot locul o lume imensă: pe trotuare, pe case, în pomi, pe felinare, la ferestre și balcoane, peste tot unde era un loc de ocupat, un loc bun de privit, bucureștenii se adunaseră, cu mic cu mare, ca să privească și să ovaționeze.

În fruntea cortegiului pășea călare regele Ferdinand, având alături pe regină, pe prințul moștenitor și pe generalul Berthelot. Urmău apoi membrii Casei militare a Curții regale, generali, ofițeri români și aliați, membrii ai guvernului și armata. „Entuziasmul era delirant. Mulțimea se amestecă cu soldații. Tineretul se urcă pe tunuri. Capelele soldaților trec pe capetele copiilor. Înfrățirea este generală. Se îmbrățișează soldații. Defilarea armatei se transformă într-o mare de capete de civili și militari, care fraternizează în entuziasmul bucuriei nemaistăpânite. De sus și de pe trotuare se revarsă ploaia de flori. Tot drumul învingătorilor este un lan de flori și un câmp de veselie.“

„Bucureștii în vâltoarea primului război mondial”- autor Corneliu Radeș

Prométre c'est noble, tenir c'est bourgeois

Ideea că dacă Rusia e învingătoare în locul Puterilor Centrale vor apărea republici care prin contaminare vor desființa țarismul.

În 1915 Germania i-a oferit pace separat. Idem 1916 Li se promit rușilor strâmtoarele și împrumut de 5-10 miliarde mărci.

Lista principalelor acorduri secrete încheiate între 1914-1918

2 august 1914 - Tratat între Germania și Turcia, (promisiunea Turciei de a interveni în război);

12 martie 1915 - Guvernul britanic acceptă anexiunea Strâmtoarelor (Bosfor și Dardanele) de către Rusia în cazul unei victorii;

10 aprilie 1915 - Guvernul francez acceptă anexarea Strâmtoarelor în caz de victorie;

26 aprilie 1915 - Tratatul de la Londra între Italia și Antantă (promisiunea de a interveni împotriva Austro-Ungariei);

10 mai 1915 - Convenție navală anexa a acelorași;

16 mai 1915 - Convenție navală anexa a acelorași;

Iulie 1915- Acord între guvernul britanic și Hedjaz (emirul Hussein) privind formarea unui stat arab după fragmentarea Imperiului Otoman;

6 septembrie 1915 - Tratat între Bulgaria și Puterile Centrale, (promisiunea intervenției bulgare);

9 martie 1916 - Londra fixează pentru Franța și Rusia sferele de influență în Imperiul Otoman;

17 august 1916- Tratat de alianță și convenție militară între România și Antanta (promisiune de intervenție)

14 februarie 1917- Acord ruso-francez (necomunicat Angliei);

Rusia promite sprijin Franței pentru a își atinge scopurile din război (anexiunea Alsaciei și Lorenei și stat tampon pe malul stâng al Rinului);

Francezii lasă mâinile libere Rusiei de a organiza frontierele ei de Apus (Polonia, etc);

19 aprilie 1917 - Acordul de la St. Jean de Maurienne atribuind Italiei Adana și Smyrna (Izmirul de astăzi);

Cu excepția promisiunilor de intervenție (nu în totalitate!) niciun acord nu a fost respectat și urmat de consecințe.

28 octombrie 1918 - Izbucnește revoluția la Praga și Cracovia;

29 octombrie 1918 - idem la Zagreb și Ljubljana;

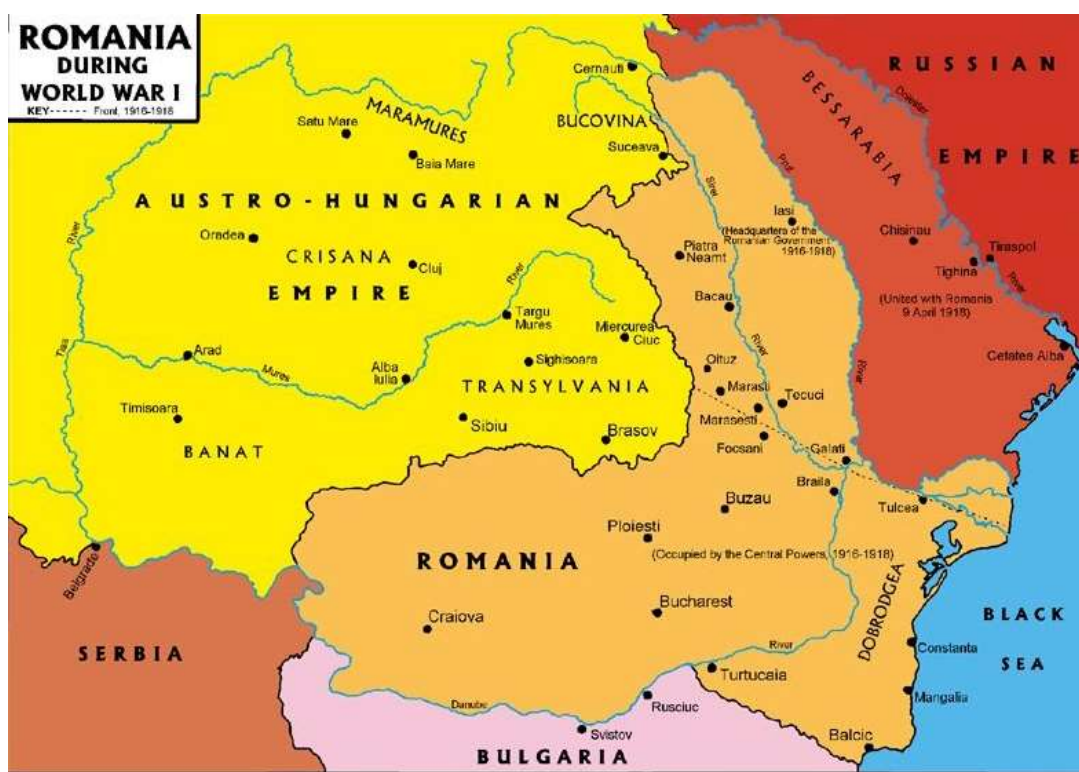
30 octombrie 1918 - Austria;

31 octombrie 1918 - începe dezagregarea conglomeratului ungar;

1918

-Rusia și România au ieșit din război;

- În Vest Germania dispune de 192 divizi (cu 20 mai mult ca Aliții). Mai au un milion de oameni pe frontierele din est unde au făcut pace;

- Germania este condusă de facto de Hindenburg și Luddendorf, șefi militari („frații dioscuri”).

9 ianuarie- Wilson expune în fața Congresului SUA scopurile războiului în curs. Inițial 14 puncte, teze (18 pe 11 februarie, 22 pe 4 iulie, 27 pe 27 septembrie). Zece puncte rămân esențiale. SUA nu recunosc nici acordurile secrete de până la acea dată, nici obligația de a nu încheia pace separat. Se hotărăște:

- abolirea diplomației secrete
- libertatea mărilor
- dezarmarea
- Respectul față de populațiile colonizate
- Poporul rus să își aleagă liber instituțiile
- Evacuarea și restaurarea statului belgian
- Restituirea Alsaciei și Lorenei- despăgubiri
- Fixarea frontierelor Italiei în funcție de naționalități

Autonomia popoarelor Austro-Ungariei fără balcanici

- Fixarea frontierelor balcanice în funcție de națiuni, istoric și economie
 - Eliberarea popoarelor Imperiului Otoman
 - Eliberarea Poloniei cu acces la mare
- Wilson devine arbitru lumii.

Un arbitru care schimbă fundamental regulile jocului: Principiul diplomatic al echilibrului de forțe este înlocuit cu principiul naționalităților.

Mai: Greșeli ale ministrului austriac de externe compromit definitiv orice posibilitate de pace separat.

Iunie: Nemții ajung la 70 km de Paris.

Francezii pierd 140.000 de oameni.

În iunie ministrul german de externe sondează ideea de pace. Germania este înfometată de blocada

maritimă engleză. Dar cei doi generali ce conduc Germania îl concediază via împărat.

Principiile lui Wilson au o oarecare geometrie variabilă. Această posibilitate de deformare, element de prudență a devenit baza unui război cert al viitorului.

8 aprilie Roma

Congresul naționalităților oprimate din Austro Ungaria inspirat de Wilson. Cere distrugerea Imperiului Austro-Ungar.

- în fața ofensivei germane în Vest Franța și Marea Britanie promit independența cehilor și polonezilor. Italia nu vrea ca iugoslavii să fie independenți.

6 august

Marea ofensivă a lui Foch contra nemților.

26 septembrie - Bulgaria capitulează.

28 septembrie- Luddendorf declară că războiul este pierdut.

26 octombrie - Ofensivă italiană contra Austro-Ungariei.

- 31 octombrie- Austro-Ungaria cere armistițiul, semnat pe 3 octombrie.

- 10 octombrie- împăratul Carol constituie un guvern federal. Nimeni nu îl mai vrea.

- 29 octombrie- Republica Cehoslovacă proclamată la Praga.

Slovenii se alătură croaților și sârbilor.

- 30 octombrie- Crearea statului austriac.

- 31 octombrie- Revoluție la Budapesta cu proclamarea republicii.

- 6 octombrie- Germania cere președintelui SUA Wilson un armistițiu pe baza celor 14 puncte.

- 11 noiembrie- Semnarea armistițiului.

Sacralitatea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia

Pe scurt, desfășurătorul zilei de 1 decembrie, așa cum a fost el prevăzut a fost următorul: la ora 7 serviciul religios, la ora 10 este programată Adunarea celor 1228 de delegați și votarea rezoluției, în realitate adunarea începe la 10.30, în sală se verifică dacă mandatele, credenționalele delegaților sunt valide,

să îndure și privațiunile zăpezii căzute pe 30 noiembrie și soarele geros al zilei de 1 decembrie. Ce reprezintă Alba Iulia și Adunarea de aici pentru participanți? De la început trebuie să facem câteva precizări așa cum se desprind ele din literatura memorialistică. **Momentul Alba-Iulia 1 Decembrie este descris**

comitetul organizatoric își depune mandatul, se alege un nou comitet, se rostesc discursuri, se citește și se votează cu unanimitate Rezoluția de Unire, apoi, în jurul orei 13.30 se iese afară și se informează mulțimea despre rezoluție. Către ora 16 adunarea se încheie, iar oamenii încep să plece către casele lor pentru a duce vestea cea mare. Acesta ar fi în linii mari reperul cronologic al Adunării așa cum a fost gândit de organizatori și așa cum reiese din mărturiile scrise ale românilor care au fost prezenți aici. Numărul participanților cel mai des afirmat de istoriografia română este cel de 100.000 de participanți. Literatura memorialistică avansează însă cifre mai mari: **120.000** (Tiron Albani), **135-140.000** (Enea Grapini) și **150.000** (Șt.Cicio-Pop). Un lucru este cert numărul a depășit **100.000 de participanți**. Aceștia au trebuit

într-o singură notă: patriotism, emoție, bucurie, lacrimi. Peste aceste trăiri se suprapun muzica, horele populare, îmbrățișările frățești și comice schimbări de căciuli: „puțini s-au mai întors de la Alba Iulia cu propria căciulă deoarece arareori își mai prindeau propria lor căciulă aruncată în înaltul cerului” spune un martor. Alba Iulia are o puternică dimensiune simbolică și sacră, aceasta este împărtășită de toți participanții pentru că astfel de momente sunt peste tot pe parcursul zilei. La slujba din dimineața zilei de 1 decembrie, episcopul Aradului Ion I.Papp rostește formula de încheiere astfel: **„Cel care a înviat din morți și a înviat și neamul românesc..., celelalte cuvinte nu se mai aud, vocea arhierelui se stinse și a lăsat locul lacrimilor. Veneratul arhieriu plângea și împreună cu el toți cei din biserică plângeau. Ce**

grai omenesc și ce pană măiastră ar putea tălmăci lacrămile ce curgeau”. „Acesta-i ceasul dreptății fraților” spune episcopul Iuliu Hossu mulțimii. În sala Adunării, „badea Gheorghe Pop de Băsești”, cum îl numesc cu venerație toți memorialiștii, rostește biblicele cuvinte ale dreptului Simeon: „Acum slobozește pe robul Tău, Doamne... Era un prasnici și o bucurie, cum n-am mai pomenit; praznicul învierii Neamului”. Căci de fapt aceasta este cheia sacră și simbolică a Albei Iulia. Toți acești oameni recompun Adunarea națională de la Blaj, la altă scală, în altă dimensiune istorică, dar una triumfătoare. Un fior de profundă trăire românească, de înviere a neamului străbate și magnetizează toți participanții. Atmosfera trăită și simțită aici nu se va putea șterge din memoria participanților: „Un aparat cinematografic dacă era la îndemână - ar fi putut prinde mai multe scene cari ar servi generațiilor sceptice de astăzi, drept prețios vademecum, în labirintul atâtor cătări, fără o țintă precisă și fără busolă... Dar aparatul cinematografic n-ar fi putut cuprinde ceea ce am văzut noi la fața locului: strălucirea entuziasmului, ce radia din privirile și fețele participanților...” Defilarea localităților în oraș, cu preoți, învățători și țărani reprezintă revărsarea esenței și spiritului lumii transilvane românești. Mulțimea e pestriță: „se pierde îmbrăcămintea modernă între straietele țărănești” scrie un participant. „Este un marș triumfal al acestei națiuni asuprite. Era o pădure de steaguri. Și când au prins a fălfași steagurile, părea că tot pământul s-a mișcat din temelii. „Orașul e numai om și drapele”, observă Dominic Sava.

„Era o roire de necrezut. Pe vremea aceea nu erau microfoane, încât oratorii cu glas pentru atâta lume, treceau pentru multiplicarea ecoului de la o tribună la alta. **„În ziua aceea am cunoscut ce înseamnă entuziasmul național sincer, spontan, irezistibil, organic, masiv”** avea să mărturisească Lucian Blaga. Fiecare participant rămâne cu o bucătică de Alba Iulia, este cea receptată de el, ceea ce a văzut. Un licean de 17 ani își amintește peste timp: „Din cauza numărului extrem de mare al

participanților la Adunarea de la Alba Iulia, ne-a fost imposibil să-i vedem și să-i cunoaștem pe toți cei ce ne-au prezentat discursuri sau stăteau alături de ei pe tribuna centrală care fusese mai înaltă și mai apropiată de locul unde stăteam eu. Văzusem pe Vasile Goldiș, Ștefan Cicio-Pop, Iuliu Maniu, Amos Frâncu, Enea Grapini și pe alții ale căror nume nu mi le mai amintesc.” Liderii Marii Uniri rămân cu o aură eroică în conștiința ardeleană, precum marile figuri ale luptătorilor pentru drepturile naționale ale românilor din secolele al XVIII-lea și al XIX-lea. **Alba Iulia are însă și două momente ratate.** Cel puțin așa susțin pe de-o parte episcopul ortodox Roman Ciorogariu, care notează cu regret în memoriile sale că nu s-a pus și problema unirii celor două Biserici Greco-catolică și ortodoxă, iar de cealaltă parte socialiștii care vorbesc de trădarea cauzei de către liderii lor care nu au susținut revendicările maxime ale mișcării. E drept că aceste lucruri le afirmă socialiștii Enea Grapini și Tiron Albani, la ceva vreme după evenimente.

Dorin Stănescu- profesor doctor, consultant în cadrul Departamentului Centenar, „Călătorie spre Alba Iulia”- conferință în cadrul Programului Centenarului Marii Uniri de la 1918 la Universitatea din București redată în „Cum am făcut Marea Unire”, anul VII, nr.25, p.54.

Ziua Națională

Desăvârșirea unității naționale

O dată cu începutul războiului, mișcarea pentru unirea Transilvaniei cu România s-a radicalizat, îmbrăcând atât în provincia de peste Carpați, cât și în Țară, înalte forme de afirmare și manifestare. Un obiectiv important l-a constituit lămurirea opiniei publice americane și influențarea politicii USA, în condițiile în care, în obiectivele acesteia, interesele românești au fost nesocotite. În mai 1917 a fost trimisă în USA o misiune de români ardeleni, alcătuită din V. Lucaci și V. Stoica pentru a mobiliza coloniile românești în sprijinul propagandei pentru cauza națională. În anul 1918, centrul propagandei românești în străinătate a devenit Parisul. Un rol important a revenit misiunii universitare, alcătuită din personalități de seamă (E. Antonescu, Ch. Drouhet, D. Hurmuzescu, Tr. Lalescu, I. Ursu). În Anglia a luat ființă Societatea Anglo-Română, care a avut un important rol în propaganda în favoarea României; cunosători ai problemelor românești, ca Wickham Steed și Setton-Watson, au fost adevărați „avocați” ai cauzei românești. La începutul anului 1918, mișcarea națională din Transilvania s-a intensificat, în a doua jumătate a lunii ianuarie, Comitetul Executiv al Partidului Național Român s-a reunit la Budapesta și a hotărât ca prin toate mijloacele oferite de împrejurări, să afirme drepturile naționale ale românilor. Prin manifestări diverse, în condițiile unei aspre represiuni, sunt solicitate autonomia completă, libertatea cultului și a învățământului, restituirea domeniilor expropriate, punerea în libertate a deținuților politici. Pentru a face cunoscută opiniei publice mondiale voința românilor, la 18 noiembrie/1 decembrie 1918, Marele Sfat al Națiunii Române din Transilvania a adresat un manifest popoarelor lumii, tipărit în limbile română, franceză și engleză, în care era afirmat și legitimat dreptul populației românești de a înființa, pe teritoriul pe care locuia, statul său liber și independent. A fost publicat, apoi, textul pentru convocarea Marii Adunări și regulamentul pentru alegerea deputaților. În afara deputaților aleși de reprezentanții clerului, ai societăților culturale, ai școlilor, gărzilor naționale, ai uniunilor de meseriași, de delegații circumscriptiilor electorale, se face apel la întreaga populație a Transilvaniei pentru a-și trimite reprezentanți, în număr cât mai mare, la locul de consacrare a marelui act național. Adunarea de la Alba

Iulia a însemnat punctul cel mai înalt al luptei naționale a românilor. A fost salutăată cu entuziasm de români, primită cu simpatie și înțelegere de reprezentanții înaintați ai naționalităților conlocuitoare. Adunarea de la Alba Iulia a fost deschisă de Gheorghe Pop de Băsești; acesta a cerut celor prezenți să pună prin votul lor, „piatra fundamentală a fericirii neamului românesc”. Adunarea națională decretează unirea românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească și a teritoriilor locuite de ei cu România; teritoriilor respective li se rezervă autonomia provizorie până la întrunirea Constituantei, aleasă pe bază de vot universal; se recunoștea deplina libertate națională și drepturi egale tuturor naționalităților conlocuitoare, de a se instrui, administra, judeca în limba proprie, de a face parte din corpurile legiuitoare și de a participa la guvernarea țării în proporția numărului lor; egala îndreptățire și deplina libertate confesională, regim democratic în toate domeniile vieții publice; vot universal, direct, egal și secret pentru ambele sexe; libertatea desăvârșită a presei, libertatea de asociere și întrunire; libera propagare a gândurilor; reformă agrară radicală, asigurarea pentru muncitori a acelorași drepturi și avantaje care sunt legiferate în cele mai avansate state industriale! Rezoluția a fost adoptată într-o atmosferă de elevat entuziasm patriotic. Marea Adunare Națională a proclamat solemn Unirea Transilvaniei și a Banatului cu România pentru toate veacurile. Se înfăptuia, astfel, Unirea cea Mare, act care a concentrat eforturile, speranțele dar și sacrificiile a zeci și zeci de generații. Făcând elogiul poporului român, „de oriunde și din toate veacurile, martir și erou”, N. Iorga a apreciat că actul săvârșit la Alba Iulia, unde a fost proclamată „veșnica alipire cu patria” a Transilvaniei, n-a fost „un act politic ieșit dintr-o chibzuire rece, după cum nici războiul nostru, al celor de aici, n-a fost rezultatul unui calcul îngust. A vorbit atunci voia elementară a veacurilor de avânt zdrobit și de speranțe împiedicate.”

Prof. univ. dr. Gh. Platon - Istoria modernă a României, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1985, p. 489-497.

Opțiunea Păcii

Papa Benedict XV a avut o inițiativă de pace care sigur ne-ar fi lăsat fără Ardeal, (n.n-?) Inițiativa apăra interesele a două state catolice europene: Belgia și Austro-Ungaria. Austro-Ungaria era apărată și de temerea că fragmentarea acesteia va favoriza extinderea Rusiei Ortodoxe spre Balcani. Londra, Parisul și Roma erau extrem de rezervate privind „desfacerea” Austro-Ungariei și nu au luat nici o atitudine oficială. Diverse comitete susțineau naționaliștii dar autoritățile, chiar și cele anticlericale tăceau. Aristide Briand în tratativele cu „omul lui Wilson” colonelul House susținea că Austria nu ar trebui să fie prea slăbită pentru a putea fi folosită la o eventuală contrabalansare a Germaniei. Englezii vroiau și ei să mențină Austro-Ungaria. În septembrie 1917 la cererea colonelului House președintele SUA Wilson a fost creată o Comisie de experți Peace Inquiry Bureau pentru a studia problemele puse de pace. Comisia cuprindea pe profesorii Shotwell și pe W.Lipmann. Comisia cerea menținerea integrală a Austro-Ungariei din motive economice. Prin prietenul său profesorul George D.Herron Wilson era permanent în contact cu personalități politice din Germania și Austria cât și din Europa centrală și de răsărit. În mai 1918 o gafă a ministrului de externe

austriac Czemin care vorbește public despre tratativele secrete de pace îl face pe Clemenceau, prim ministru francez să publice enervat inițiativa-scrisoare a împăratului Carol. Compromis, acesta își închide orice spațiu de manevră legându-și definitiv soarta de Germania, o alianță pe 20 de ani. Capcana istoriei imobilizează definitiv Austria. Austro-Ungaria nu vrea să cedeze Trieste Italiei, Germania nu vrea să piardă câștigul din secolul trecut, Alsacia și Lorena. Dacă nu era Masoneria.... Dacă tânărul împărat Carol I nu era încăpățânat și maximalist... atunci Adio Ardeal!

Negocierile secrete între țările Antantei în ajunul Semnării armistițiului cu Germania (29 octombrie- 4 noiembrie 1918).

Legat de armistițiu austriac și turc aliații susțineau ajutorarea națiunilor oprimate, mai ales a cehilor dar fără a diseca imperiul austro-ungar. Decizia de a distruge imperiile austro-ungar și otoman nu a fost luată și a existat chiar și opoziție. Totuși prezența lui Beneș pe 4 noiembrie a fost primul gest decisiv în crearea Cehoslovaciei și în consecință a dezmembrării imperiului austro-ungar. „Acest prim pas în balcanizarea Europei Centrale a avut grave consecințe 20 de ani mai târziu creând state slabe și divizate ce trebuiau să se opună crizei de la München în 1938 predispușe deja la democrațiile populare dorite de Moscova în 1944.”

J. de Launay

Pietre de hotar în soarta Ardealului românesc
28-30 iunie 1917

Congresul masoneriei din toate țările aliate și neutre
Sediul-Marele Orient al Franței (n.n - pentru știința autorului, acesta este iregular!)

Condiții minime pentru instaurarea păcii

- 1.Înapoierea Alscaciei și Lorenei francezilor.
- 2.Independența Poloniei.
- 3.Independența Boemiei.
- 4.Eliberarea naționalităților oprimate de Austro-Ungaria.

13 noiembrie 1917 doctorul Clemenceau este numit de către Poincare prim ministru. Este un partizan al războiului până la capăt. Dar...Cumnata sa este austriacă, Sofia Szeps-Clemenceau. A fost implicată în tratative de pace în martie 1917. Pe baza acestora i-a scris lui Czernin, ministrul de externe al Austro-Ungariei, Lloyd George, Painleve și probabil Clemenceau ar fi dispus să salveze Austria de dezastru.

Intrarea în război a României

La sfârșitul anului 1915 situația militară s-a stabilizat. Fronturile sunt blocate, atât în est cât și în vest se instalează un război de uzură, atât dintr-o parte, cât și din cealaltă, eforturile se concentrează pe fabricarea de armament și încercări de a atrage noi aliați.

Aliații bucurându-se de victoria lor diplomatică la Roma încearcă să obțină un succes identic la București unde situația a evoluat favorabil pentru ei. Regele Carol I a cărui sentimente germanofile și autoritatea personală erau suficient de puternice pentru a neutraliza o opinie publică favorabilă aliaților a murit pe 10 octombrie 1914.

Succesorul și nepotul său Ferdinand este un om cu totul diferit. După ce a fost în tinerețe terorizat de unchiul său. Se simte eliberat și aspiră la o politică conformă cu opiniile poporului său. Soția sa, Regina Maria, fiica ducelui de Edinburgh, înrudită cu țarul și regele Angliei îl ajută cu hotărâre să se elibereze de presiunile verilor săi Hohenzollern.

Guvernul Brătianu care acceptase ideea intervenției militare dar dorea să-și rezerve alegerea momentului desfășoară negocieri cu aliații.

Anul 1915 înseamnă insuccese ale armatelor rusești; Brătianu rămâne în expectativă. 1916 înseamnă succesul ofensivei rusești Brusilov; Brătianu vrea să zboare în întâmpinarea victoriei. Pe 6 iunie 1916 ambasadorul Franței la București care urmărește cu interes evoluția opiniei publice devine imperativ.

Acum sau niciodată, îi spune el lui Brătianu. Negocierile sunt imediat reluate: România va primi Transilvania, Banatul și Bucovina dar aceste teritorii trebuie cucerite de către armata română. Brătianu refuză: aceste teritorii nu pot fi decât recompensa fără alte condiții a intervenției românești. Aliații acceptă această pretenție și pe 17 august 1916 semnează cu România un tratat secret. Are ca anexă o convenție militară foarte dificil elaborată. Rușii doreau o ofensivă românească în Transilvania pentru a sprijini acțiunea armatei rusești contra austro-ungariei.

Francezii cer un atac românesc împotriva Bulgariei pentru a susține acțiunea armatei de la Salonic. În fața acestor propuneri contradictorii statul major român își impune propriile puncte de vedere:

armata română va intra în Transilvania, dar rușii vor aduce 50000 de oameni în Dobrogea pentru a proteja teritoriul român de bulgari, iar armata franceză de la Salonic va face presiuni asupra trupelor bulgare.

Germanii de această dată nu au încercat să intervină. Conte Kzemin, ambasadorul austro-ungariei s-a mărginit să-l avertizeze pe Brătianu că armata austro-ungară este aptă să distrugă România printr-o singură acțiune.

Pe 27 august consiliul de Coroană adoptă în sfârșit propunerea de intervenție a lui Brătianu, dar Brătianu a lungit-o prea mult. Hotărârea română a întârziat. Puterile centrale au reacționat instantaneu. De pe 18 august, bulgarii au atacat pe frontul din Salonic armata franceză a lui Sarrail, zădărniciind pregătirile de ofensivă a acestora și întârziind până pe 10 septembrie declanșarea operațiilor militare. O armată germano-bulgară pătrunde în Dobrogea fără ca rușii să-i poată susține eficace pe români. Armata română avansează așa cum se prevăzuse în Transilvania dar este obligată să retragă câteva divizii pentru a proteja Dobrogea.

Pe 25 septembrie conducând o armată germano-austriacă, generalul german Falkenhayn respinge forțele românești din Transilvania și o eliberează în 18 zile.

Statul major german întărește armata lui Falkenhayn cu încă 4 divizii care armata își va continua ofensiva de la jumătatea lui noiembrie și pe 4 decembrie va face joncțiunea cu forțele germano-bulgare. Pe 6 decembrie Falkenhayn intră în București îndeplinind astfel amenințarea lui Czermin.

Armata română este respinsă către Siret spre ruși. Pe 4 ianuarie 1917 România este ocupată aproape în întregime. Puterile centrale au neutralizat toate avantajele pe care aliații le-ar fi putut avea prin intervenția românească. Nu ne aflăm în fața unei victorii decisive a puterilor centrale dar sfârșitul războiului pare mai îndepărtat ca oricând.

Jacques de Launay, fragment

„Șefi de partide”

„Înfățișat de adversarii săi ca duplicitar și temător de răspunderi, lui Iuliu Maniu nu i-a lipsit curajul, sublim uneori, în tinerețe. Există chiar tentația să se creadă că îi plăcea aventura, a cărei rațiune era gustul rafinat al riscului.

Recrutat în armata austro-ungară cu gradul de soldat, a urmat școala de ofițeri de artilerie, a ajuns sublocotenent, a făcut campania pe frontul din Italia de unde a dezertat în vara anului 1918. Călăuzit de un subtil simț al oportunităților, care nu l-a trădat niciodată până în 1944, a mers la Viena unde a avut curajul nebunesc de a se prezenta nimeni altuia decât baronului Streiger, ministrul de război al Imperiului! Spre stupefarea șefului de cabinet, acesta nu s-a sfiit să se prezinte drept „dezertor de pe front”. Corneliu Coposu își amintea din depănarea amintirilor lui Iuliu Maniu, pe când se aflau la Bădăcin, amănuntele întrevederii. „Nu crezi că poți fi arestat și împușcat?” l-a întrebat stupefiat de atâta cutezanță colonelul adjutant. La care ofițerul a răspuns: „Nu, pentru că eu nu sunt un simplu locotenent al Majestății sale, sunt un reprezentant al poporului român!”

În audiența care a urmat, dezertorul a solicitat în mod imperativ generalului ministru - nu înainte de a-i reaminti situația Imperiului dualist pe cale de dezmembrare - organizarea soldaților români din armata imperială într-o unitate distinctă sub

conducerea sa. Ionel Pop a completat desfășurarea evenimentului astfel: așteptând într-o cameră alăturată cabinetului ministerial rezultatul deliberării, Iuliu Maniu s-a adresat însoțitorului său, deputatul bucovinean Iosifescu-Grecul: „Uitați-vă, domnule coleg, de acum în zece minute s-ar putea ca noi doi să fim conduși în curte, puși la zid și împușcați ca rebeli sau, în caz contrar, să fim invitați în cabinetul ministrului pentru a discuta cu el problema ridicată de mine”. Maniu părea chiar a se amuza de mina contrariată a colegului său, nu tocmai amuzat de perspectiva descrisă de el. „îi plăcea să joace pe mize mari” - comenta Ionel Pop pe marginea acestei întâmplări - și a câștigat mai mult decât a nădăjduit: unitățile românești, extrem de disciplinate, poate singurele dintr-o armată cuprinsă de anarhie și disoluție, au fost trimise să mențină ordinea la Viena, în cuibul habsburgilor. Cine a trăit acele zile a asistat - nemaivăzută întâmplare - la defilarea pe străzile capitalei imperiale, a regimentelor românești, în frunte cu fanfarele militare. În anarhia generală și în absența oricărei autorități, un locotenent de artilerie român - ce ironie a istoriei! - menținea ordinea în trufașa Capitală de altădată a Imperiului defunct. „Niciodată - observa, pe bună dreptate, Pamfil Șeicaru - în cursul vieții sale politice, Iuliu Maniu nu a mai atins culmea la care s-a înălțat în octombrie și noiembrie 1918” (Istoria partidelor, 5, p.248). Nu cu mult timp înainte, în timpul tratativelor de la Arad dintre delegația română și cea a guvernului de la Budapesta, Iuliu Maniu s-a mai aflat în poziția de rebel, solicitând ferm unirea Transilvaniei cu România. După vreo 15 ani, când patimile s-au mai potolit, fostul ministru Laszi Oszkar, membru al delegației ungare, acum profesor la o universitate din America, a făcut o vizită la via lui Maniu la Bădăcin. Rememorând zbuciumatele evenimente, el a dezvăluit gazdei primejdia prin care a trecut atunci, când ministrul de externe al guvernului ungur, component al delegației țării sale, a propus arestarea sa și trimiterea în judecată pentru înaltă trădare. În condițiile stării de război, când miza disputei era apartenența Transilvaniei, deznoământul ar fi putut fi cu ușurință condamnarea la moarte. Așadar, în răstimp de doar două săptămâni, Iuliu Maniu a trecut de două ori, fără să clipească, pe lângă plutonul de execuție.

Mult mai târziu, când anii tineri, cu aventurile lor eroice, trecuseră, Maniu a mai dat dovadă, în vremuri de cumpănă pentru țară, de un admirabil curaj civic.

Ion Bitoleanu

„Dacă Iuliu Maniu murea în 1921, acum în toate orașele mari era statuia lui!” (N. Ceaușescu în discuție cu Titus Popovici)

Obiceiuri de iarnă la români

URSUL

STEAUĂ

Forografii din arhiva CCDJ

SĂRBĂTORILE DE IARNĂ LA ROMÂNI

Odată cu evoluția tehnicii și scurtarea distanțelor cu ajutorul calculatorului și al internetului, oamenii, treptat au început să-și piardă interesul față de producțiile și tradițiile populare în favoarea dezvoltării industrializării și implicit a consumerismului. Această pierdere este imensă pentru poporul nostru deoarece ascunde cu bună știință rădăcinile noastre strămoșești în favoarea unor simulacre de tradiții importate sau inventate de alte culturi.

Omul este singura ființă capabilă de a crea simboluri și semnificații deoarece doar el a putut să facă o diferențiere dintre materia consumabilă: îmbrăcăminte, hrană, locuință, de materia neconsumabilă: sunete, figuri, gesturi, unelte. El este unicul capabil să convertească orice obiect din natură într-un semn și de a atribui naturii o semnificație magico-culturală. Majoritatea obiectelor, păsărilor și animalelor din întreg arealul de locuit se constituie, toate, într-un vast cod de semne.

Sărbătoarea Nașterii Domnului a căpătat o popularitate deosebită din Evul Mediu dezvoltat, odată cu răspândirea creștinismului în toată Europa. Asupra istoriei sărbătorii în cauză varsă lumină și denumirea ei „Crăciun”. Sunt cunoscute multe explicații ale termenului Crăciun. Dintre toate mai convingătoare pare a fi cea care vine din străvechea moldovenească „creare”, ce înseamnă „naștere” dar și moștenirea romană Sol Invictus, adică

serbarea de către romani a solstițiului de iarnă, deci micșorarea nopții și creșterea zilei. Sărbătoarea Nașterii Domnului, este legată de solstițiul de iarnă, aceasta fiind ziua cea mai scurtă din an. Pentru a „prelungi” și a păstra cât mai mult lumina zilei, oamenii făceau rug din bușteni pentru a lumina sau păstrau permanent focul aprins în vetre. În zilele noastre, acest obicei a fost redus la imaginea mămăligii, căreia îi sunt atribuite conotații magice datorită asemănării ca formă și culoare cu discul soarelui; soarele fiind dătător de viață și belșug.

În tradiția populară se spune că Fecioara Maria trebuia să-l nască pe fiul lui Dumnezeu și umbla, însoțită de Iosif, din casă în casă, rugând oamenii să-i ofere adăpost. Ajunsă la casa bătrânului Crăciun și acesta refuză să o primească pe Fecioara Maria să-și nască pruncul pentru a nu le „spurca” locuința prin nașterea unui copil conceput din greșeală. În ascuns, Crăciunoaie, soția sa, o găzduiește în ieslea vitelor pe Maria, moșindu-l astfel pe Iisus.

Colindatul în seara de Crăciun și Anul Nou este o datină care se păstrează cel mai bine în satele românești și este adânc întipărită în memoria colectivă a întregii Europe și sărbătorită deopotrivă indiferent de religie. Sărbătorit pe 25 decembrie pe rit nou, 7 ianuarie pe rit vechi, Crăciunul este una din principalele sărbători ale creștinătății care are și un important strat precreeștin. Pe lângă mesajul mistic, multe obiceiuri practicate în această zi sunt legate de cultul fertilității și de atragerea a binelui asupra gospodăriilor.

În dimineața zilei de Ajun colindă și merg cu Steaua copiii, simboluri ale purității, ale curățeniei fizice și morale. Spre seară colindă flăcăii și bărbații însurați. Ceata de colindători se organizează pe vecinătăți, prietenii și merge din casă în casă pentru că urarea lor este socotită de bun augur. Fiecare ceată are câte un vătaf sau jude care are ca drept semn distinctiv plosca cu rachiu sau vin cu care cinstește gazdele. Arsenalul lor format din bețe, bice și nelipsitul șirag de zurgălăi prinși la glezne sau la brâu are menirea ca prin zgomotul făcut să alunge forțele malefice. Ca și în celelalte jocuri cu măști practicate în timpul sărbătorilor de iarnă și în jocul caprei și-au făcut loc, pe lângă măștile clasice: ciobanul, țiganul, butucarul, măștile de draci și moși și profiluri ocupaționale: ursari, crâșmarul, căldărarul, agricultorul etc. care, prin strigăte, chiote, mișcări caraghioase, măresc nota de umor și veselie, dând uneori ansamblului o nuanță de grotesc. În același cadru trebuie amintite jocurile cu măști: capra cu variantele sale brezaia sau turca, ursul, călușii, dar și ceata de mascați.

Jocul „caprei” (sacrificarea, bocirea, tratarea și învierea) a fost la origine, desigur, un ceremonial ritualic, un element de cult specific vânătorii. Capra, țapul (ispășitor) și iezi erau animalele cel mai des sacrificate și oferite diferitelor zeități. În cadrul sărbătorilor agrare jocul a devenit un ritual menit să aducă rodnicie anului care urmează, spor la animale în turmele păstorilor, succesul recoltelor - invocat și evocat de boabele care se aruncau de gazdă peste cortegiul „caprei”.

Această tradiție se pare că își are originea în obiceiurile romanilor și elinilor fie în jocurile și cântecele desfășurate în jurul altarelor păgâne de preoții sau cântăreții travestiți în dobitoace cu ocazia sărbătorilor date pentru cinstea zeilor, ori în versurile satirice contra generalilor ce repurtau vreun triumf, fie în amintirile vagi despre dansurile cunoscute la greci sub numele unor păsări răpitoare. Capra joacă după fluier iar la terminare unul din flăcăi apropiindu-se de masa unde sunt membrii familiei, începe să voinicească. Flăcăii joacă pe stăpâna casei, pe fete și chiar servitoare, dacă sunt în casă și apoi mulțumind se îndepărtează.

Masa de Crăciun considerată una specială la care participă, după cum se crede în popor, nu numai cei vii ci și cei răposați, din care cauză nu trebuie să lipsească colacii, fructele, friptura și cârnați de porc, sarmale, răcitură, pește, dulciuri și bineînțeles, băutura, ceea ce simbolizează dorința de a avea un trai îmbelșugat. Se spune că porcul rămă înainte iar peștele se strecoară ușor. Se evită carnea de pasăre. Se spune că pasărea, după ce scurmă, face pași înapoi pentru a ciuguli de unde a scurmat, pe când porcul rămă și dă înainte. Tot ce se pune pe masă are o trimitere clară la ocupațiile tradiționale ale comunității românești. De pe masă nu pot lipsi nucile și ouăle, care au o simbolistică mai complexă, cu trimitere la rezistența în timp, la sămânța care nu se pierde. În Moldova se zice că spre Crăciun se pun din toate mâncărurile într-o strachină pe prispă, sub fereastră, pentru răposați. Iar în ziua de Anul Nou se zice că este bine ca fetele să deschidă poarta gospodăriei dis-de-dimineață, că grabnic se mărită.

Cea mai bogată în credințe și datini dar și una dintre cele mai plăcute poporului nostru este seara de Sfântul Vasile sau seara Anului nou. În această seară, toată populația țării de la pruncul cel mic și până la cea mai vârstnică persoană trebuie să aibă parte de bucurie, petrecere și de uitare a tuturor problemelor cotidiene.

Intervalul sacru dintre ani corespunde hotarului dintre lumi, un prag în care trecutul și viitorul, vechiul și noul, cunoscutul și necunoscutul se unesc. Acum sunt folosite practici magico-mitice de către meșteroaiele satului sub forma riturilor de trecere. În momentele de bucurie și mister ce preced și însoțesc Anul Nou, multe sate moldovene continuă tradiția Plugușorului, atât de diferită de la o zonă etnografică la alta. Urare tradițională la români în preajma Anului Nou, plugușorul a păstrat scenariul ritualic al unei invocări magice cu substrat agrar. El este întotdeauna însoțit de strigături, pocnete de bici și sunete de clopoței, dar plugul adevărat, tras de boi, a fost înlocuit în timp de un plug miniatural mai ușor de purtat sau de buhaiul care imita mugetul boilor.

Astăzi, textul plugușorului și-a pierdut aproape în totalitate caracterul de incantație magică. Recitată într-un ritm vioi, urarea devine tot mai veselă, mai optimistă, pe măsură ce se apropie de sfârșit. Fie că sărbătoarea poartă numele de Plugușor, Urat, Urătură de Sfântul Vasile, Buhai, Plug, Plugul Mare sau Plugul flăcăilor, pretutindeni obiceiurile sunt însoțite de același mesaj: sănătatea

gazelor, rodnicia pământurilor și belșugul semănăturilor. Cu acest prilej, cete de 5-10 colindători (copii și adulți) încep să viziteze casele din împrejurimi și să ureze. Primii care pleacă cu Plugușorul pe la orele 10 ale dimineții, sunt copiii. Înfoliți în haine groase, cu căciuli împodobite cu panglici colorate și ținând în mâini bice și clopoței legați cu busuioc de câte o lopățică de lemn, ei pornesc să colinde pe la rude și vecini. Unii poartă cu ei și un buhai, instrument specific făcut dintr-o putinică de lemn cu fundul din piele de oaie, prin care se trage o șuviță de păr de cal. Trasă printre degetele umezite cu borș de puțină, aceasta din urmă produce un sunet dogit, similar mugetului de bou. În anumite zone, tradiția Plugușorului nu se poate desfășura în absența buhaiului. Ajunși în curțile oamenilor, copiii încep să ureze în versuri, acompaniați de buhai și clopoței. Din când în când, vătaful, cel care conduce grupul se oprește și își îndeamnă prietenii să „mâne și să sune din zurgălăi“. După urările de rigoare, gospodinele îi răsplătesc cu mere, covrigi, nuci sau chiar bani.

„Plugul Mare” sau „Plugul Flăcăilor” pornește în ziua de 31 decembrie, respectiv în seara de Anul Nou după lăsarea întunericului să colinde prin tot satul. În Moldova, această tradiție se bucură de un prestigiu aparte, la sărbătoare participând nu numai tinerii ci și vârstnicii. Ceata „Plugului Mare” este însoțită adesea de muzicanți care merg pe lângă plugul tras de boi sau cai. Fascinante sunt, alături de mersul legănat al cortegiului, portul popular bogat ornamentat, de mare sărbătoare. Se poartă cămăși brodate, ȋtari albi, brăie roșii și chimire, cizme, pieptare, sumane sau cojoace. Căciulile negre sau brumării de astrahan au ornamente din măregele și ramuri de busuioc, însemne ale rangului deținut pe durata ceremonialului. Bătrânii

povestesc că fetele care fură din aceste fire de busuioc vor avea noroc tot anul.

Elementul care separă Plugușorul de Plugul Flăcăilor este însuși plugul. Pus pe roți și împodobit cu brazi decorati cu panglici colorate, ciucuri, covrigi și mere roșii, având în vârf un ștergar brodat, acesta conferă ritualului un statut special. El este tras de două până la patru perechi de boi sau de cai. Odată intrați în curțile gospodarilor, vătaful, începe să recite Plugușorul, acompaniat de sunetele buhaiului și ale fluierului. La final, flăcăii trag brazdă cu plugul în mijlocul curții, în semn de belșug. Acest obicei își are rădăcinile în străvechea credință dacică a perpetuării vieții, a noului început. Călușarii, în alaiul mascaților de Anul Nou sunt tot reprezentări simbolice, un sincretism între calul năzdrăvan care - în gândirea magic-mitică a tuturor popoarelor - scoate foc pe nări și se hrănește cu jăratec pentru a întineri și revenirea forțelor pierdute de-a lungul timpului.

Pe 1 pe ianuarie, de Sf. Vasile, copiii merg cu Sorcova și Semănatul pe la rude și vecini pentru a le ura sănătate și belșug în noul an. Sorcova, odinioară din ramuri înflorite puse la înmugurit de Sf. Andrei și împodobite cu ciucuri roșii este astăzi făcută din flori artificiale din hârtie colorată, agățate pe o vergea de lemn. Acest obicei își are originea, după toate probabilitățile, în lumea romană, latinii adresându-și de Anul Nou urări de sănătate și belșug cu ajutorul unei crengi de laur. În zilele noastre, copiii intră în case recitând - „Sorcova veselă, Să trăiți, Să îmbătrâniți, Ca merii, Ca perii, în mijlocul verii, Tare ca piatra, Iute ca săgeata, Tare că fieru’, Iute ca oțelu’. La anul și la mulți ani.“. După ce și-au încheiat prestația, sorcovitorii sunt înlocuiți de semănători, băieți și fetițe cu trăistuțe cu grâu, porumb, fasole etc. Aceștia încep să arunce boabele prin casă pentru a aduce belșug în noul an agrar. Tot acum se merge cu Vasâlca și cu ursarul împreună cu ursul și alaiul lor.

Sărbătorile de iarnă reprezintă o suită de zile deosebite pentru fiecare dintre noi când dorințele și intențiile de viitor par mai aproape de îndeplinire. Ne adună la casa părintească, lângă cei dragi având sentimentul unei depline descătușări, al încrederii în sine, al optimismului despre ziua de mâine ce mai poate fi găsită în fața mesei întinse, a degustării roadelor, a hărniciei oamenilor și al dărniciei pământului. În aceste momente privim viața altfel; îi vedem pe ceilalți într-o lumină mai favorabilă și ne deschidem sufletul mai ușor.

Satul românesc este deschis ca o largă fereastră spre lumea de demult dar și spre ziua prezentă și viitoare.

Să ne revedem sănătoși în noul an, La mulți ani cu veselie, sănătate pe vecie, casa plină de bucate, dragoste pe săturate, bani mai mulți, noroc cu carul, ce doriți si sus paharul!

Prof. drd. Dan Horgan

Bibliografie:

-Acta Moldavie, Ravaru Dan, Contribuții la studiul Vălăretul în județul Vaslui, III-IV, 1981-1982, pp. 218-228
-Antoaneta Olteanu - „Calendarele poporului român”, Editura Paideia 2001.

-Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei XIV, Ed. Palatul Culturii, Iași, 2014, Lucian-Valeriu Lefter, Prolegomene la jocurile cu măști, pp. 191-192

-Arthur Gorovei - „Credințe și superstiții ale poporului român” Editura „Grai și Suflet - Cultura Națională” București, 1995.

-BHAUT, XIII, 2011, p. 171-181, Florin Golban, Un obicei uitat - Butucul de Crăciun,

-Caraiman Petru, Colindatul la români, slavi și la alte popoare, Ed Minerva, București, 1983.

-Dumitrăcel Stelian, „A lua la vale: amintire a unui străvechi ritual agricol. Vălăritul”, în voi. Lexic românesc. Cuvinte, metafore, expresii, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1980.

-Elena Niculița Voronca - „Datinile si credințele poporului român”, Editura Polirom Iași 1998.

-Evseev Ivan, Cuvânt, simbol, mit, Ed. Facla, Timișoara, 1983

-Frazer James George, Creanga de aur, voi. III. Traducere de Octavian Nistor. Note de Gabriela Duda, București, Editura Minerva, 1980

-Ion Ghinoiu - „Obiceiuri populare de peste an”, Editura Fundației Culturale Române, 1997.

-Ion Ghinoiu - „Sărbători și obiceiuri românești”, Editura Elion, București, 2002.

-Ion Ghinoiu - „Zile și mituri. Calendarul țăranului român 2000”, Editura Fundației PRO, București, 1999.

-Ion Taloș - „Gândirea magico-religioasă la români”, Dicționar, Editura Enciclopedică, București, 2001.

-Irina Nicolau - „Ghidul Sărbătorilor Românești”, Editura Humanitas, 1998.

-Jula Nicolae, Tradiții și obiceiuri românești, Anul nou în Moldova și Bucovina, Ed. Pentru literatură, Bukovina, 1968

-Kernbach Victor, Dicționar de mitologie generală, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1989

-Lexic românesc. Cuvinte, metafore, expresii, București, 1980, Dumitrăcel Stelian,, pp. 142-170

-Marian Simeon Florea, Sărbătorile la români, Voi. I Cămilegile, Ed. Saeculum, București, 2015

-Marcel Olinescu - „Mitologie românească”, Editura Saeculum I. O., București, 2001.

-Narcisa Știucă - „Sărbătoarea noastră cea de toate zilele”, Editura Cartea de Buzunar, 2006.

-Nițu George, Elemente mitologice în creația populară românească, Ed. Albatros, București, 1988

-Pop Mihai, Folclor românesc, Voi. II, București, Ed. Grai și Suflet-Cultura Națională, 1998

-Ravaru Dan, Datini și obiceiuri de pe Valea Tutovei Ed. Centrului Județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă, Vaslui, 1981.

-Simion Florea Marian - „Sărbătorile la români” Editura “Grai și Suflet - Cultură Națională”, 2001.

-Tudor Pamfile - „Sărbătorile la români”, Editura Saeculum I.O., București 1997.

Informatori:

-Ișfanoni Doina, prof. conf. univ. dr. catedra de Etnologie în cadrul Facultății de Filologie a Universității din București.

Datini și obiceiuri

CRĂCIUN: 1. Zeu solar, de origine indo-europeană, specific teritoriilor locuite de strămoșii autohtoni ai românilor, geto-dacii, identificat cu zeul roman Saturn și cu zeul iranian Mithra. Mai mult de un mileniu creștinii au sărbătorit Anul Nou în ziua de C. (25 decembrie) în imediata apropiere a solstițiului de iarnă: la Roma până în secolul al XIII-lea, în Franța până în anul 1564, în Rusia până în vremea țarului Petru cel Mare, în Țările Române până la sfârșitul secolului al XIX-lea. La români amintirea acelor vremuri este încă proaspătă de vreme ce în unele sate bănățene și transilvănene ziua de 1 ianuarie se numește -Crăciunul Mic, nu -Anul Nou. În spațiul sud-est european C.-ul este o sărbătoare solstițială când oamenii celebrau divinitatea solară cu același nume. Determinativul de „moș“ (C.) indică vârsta zeului adorat care trebuie să moară și să renască împreună cu timpul calendaristic la Anul Nou. Astfel, divinitatea se naște împreună cu timpul la 25 decembrie, trăia 365 de zile, îmbătrânea și murea pentru a renaște la începutul anului următor. În Calendarul Popular vârsta „sfinților** creștini îmbrăcați în haine precreștine, și a zeităților păgâne, îmbrăcate în haine creștine, este apreciată prin numărarea zilelor începând cu Anul Nou. Peste sărbătoarea autohtonă a C.-ului s-au suprapus Saturnaliile romane (la începutul mileniului I î.H. Zeul Saturn se celebra între 17 și 23 decembrie, apoi nașterea zeului solar de origine iraniană, Mithra, și, după apariția creștinismului, nașterea lui Iisus). Pornind de la interpretarea unor texte biblice, părinții Bisericii au fixat dubla naștere a lui Iisus, fizică și spirituală, în a șasea zi a Creației numărată după Anul Nou celebrat pe atunci la Calendele lui Ianuarie. Ulterior, au lăsat pe loc, la 6 ianuarie, Botezul sau nașterea spirituală și au mutat nașterea propriu-zisă pe 25 decembrie, peste ziua de naștere a unor divinități anterioare (Crăciun, Saturn, Mithra). Din acest motiv obiceiurile de C., Anul Nou și Bobotează care formează, laolaltă ciclul -Sărbătorilor de C. sau de Anul Nou, păstrează numeroase elemente comune, caracteristice scenariului nașterii rituale, după 365 de zile, a timpului: sacrificiul ritual al porcului la Ignat (20 decembrie), animal care reprezenta la unele popoare ale Antichității, spiritul grâului; prepararea alimentelor rituale, în special colacii de C.; abundența obiceiurilor și credințelor care ilustrau degradarea timpului și crearea stării de haos dinaintea Creației (credința că se deschid mormintele și cerurile

pentru a reveni printre cei vii spiritele morților, excesele de băutură, mâncare, distracție, avalanșa cuvintelor și expresiilor licențioase, dansul ritual al -Periniței, jocurile grotești ale unor măști etc.); momentul culminant al „sfârșitului” Anului Vechi, al divinității adorate și al Lumii prin -Stingerea rituală a luminilor la cumpăna dintre ani, la miezul nopții de C. sau de Anul Nou; nașterea divinității și a timpului prin -Aprinderea luminilor; explozia de bucurie, însoțită de îmbrățișări și felicitări, că lumea a fost salvată de la pieire; alungarea spiritelor malefice prin strigăte, pocnituri și zgomote produse de bice, tulnice, buhaie, iluminării nocturne, purificarea oamenilor prin stropitul cu apă și prin scăldatul feciorilor în apa rece a râurilor, curățirea văzduhului prin -încuratul sau alergatul cailor; -Colindatul, —Plugușorul, -Semănatul, -Sorcova, -Vasilca etc. etc. Vechimea și suprapunerea sărbătorilor creștine peste cele precreștine, a celor greco-romane și orientale peste cele autohtone, geto-dace, au dat naștere unei realități spirituale unice în Europa, greu de disociat în elementele care au clădit-o de-a lungul mileniilor. În cultura românească C. este un personaj cu trăsături bivalente: are puteri miraculoase, specifice zeilor și eroilor din basme, dar și calități și defecte specifice oamenilor. Ca persoană profană, C este „un om bătrân”, „un păstor bătrân cu barba de omăt”, vecin cu Moș Ajun, fratele său mai mic. Sub influența creștinismului, C apare și ca figură apocrifi: „s-a născut înaintea tuturor sfinților”, este mai mare „peste ciobanii din satul în care s-a născut Hristos” și altele. Legende nașterii Maicii Domnului ne introduc în peisajul etnografic al unui sat pastoral unde trăia Moș Crăciun și unde avea case mari și multe grajduri, coșare și târle pentru vite. Pe neașteptate, în acest sat s osește o femeie necunoscută care, simțind că i-a venit vremea să nască, bate la poarta casei lui Moș Ajun și îi cere adăpost. Motivând că este om sărac, Moș Ajun o

tradiții

trimite la fratele său bogat, Moș Crăciun. Acesta, neștiind că femeia este Maica Domnului, nu o primește sau o trimite să nască în grajdul vitelor. În alte legende se specifică că Moș Crăciun aștepta în acea zi vizita unui mare împărat. Crăciuneasa, fiindu-i milă de străină, o ajută să nască, faptă pedepsită de Moș Crăciun cu tăierea mâinilor din coate. Când C. află că în grajdul său s-a născut Domnul Iisus, se căiește și îi cere iertare lui Dumnezeu devenind „primul creștin”, „sfântul cel mai bătrân”, „soțul femeii care a moșit-o pe Maria”. Lipsa bunei cuviințe răsplătită nefiresc cu ridicarea în rang până la omologarea lui C. cu divinitatea din legendele românești ascund un mare adevăr istoric: la apariția creștinismului C. era un zeu atât de venerat încât nu a putut fi exclus cu desăvârșire din Calendarul Popular și din conștiința oamenilor care au adoptat credința în Hristos. Prin tot ceea ce face, C. se opune sau împiedică nașterea pruncului Iisus întrucât venirea Lui presupune mai întâi plecarea (moartea) Moșului. Tradițiile contemporane despre „sfântul” C, despre Moșul „darnic și bun”, „încărcat cu daruri multe” sunt printre puținele influențe livrești pătrunse în cultura populară de la vest la est și de la oraș la sat.

2. Sărbătoare dedicată zeului autohton cu același nume în perioada solstițiului de iarnă, peste care creștinismul a suprapus Nașterea Domnului Iisus. Sărbătorile C. durează, în sens restrâns, trei zile (25-27 decembrie) sau, în sens larg, 19 zile (20 decembrie -7 ianuarie).

Obiceiurile, actele rituale și practicile magice prin care se reactualizează și recrează simbolic lumea nouă, în primul rând prin nașterea și moartea anuală a lui C, se grupează în două perioade simetrice despărțite de momentul „tăierii timpului” și de unde se începe numărarea zilelor: 1. perioada nefastă dintre -Tăiatul porcilor și miezul nopții de C sau miezul nopții de -Anul Nou când se deschid mormintele și circulă printre cei vii spiritele morților, abundă practicile de pomenire a moșilor și strămoșilor, se sacrifică porcul, substituit al unei divinități preistorice, apar elemente dionisiace și sunt tolerate unele abateri de la normele sociale; 2. Perioada fastă dintre miezul nopții de Anul Nou sau miezul nopții de C și -Iordănitul Femeilor, când abundă practicile de curățire a spațiului de forțele malefice, se alungă spiritele morților, se execută numeroase acte de divinație, propițiere și profilaxie. Împărțirea ciclului sărbătorilor și obiceiurilor de C. în două perioade opuse (fast-nefast, vechi-nou) este relativ greu de descifrat datorită mutării spectaculoase a nașterii Domnului Iisus de către părinții Bisericii creștine din penultima zi a ciclului (Bobotează) în prima zi (C.-ul) și sărbătoririi Anului Nou în spațiul carpato-ponto-danubian, în diferite perioade istorice, la trei date diferite de început de an (Bobotează, C. și Anul Nou). Secvențele rituale și ceremoniale de renovare a timpului la sărbătorile C., de la degradarea progresivă a timpului la ideea de haos dinaintea Creației când este jertfită divinitatea

adorată, de la renașterea divinității la ideea de beatitudine cu care începe derularea noului an calendaristic, formează un spectaculos scenariu ritomagic din care nu lipsesc: - Tăiatul porcului, Prepararea alimentelor rituale, - Deschiderea mormintelor, Așteptarea și ospătarea morților, - Stingerea și aprinderea rituală a luminilor și focurilor, Ospețele și banchetele rituale, Elementele dionisiace, - Strigatul peste sat, - Deschiderea cerului, - Arderea comorilor, observații astronomice, previziunile meteorologice, încercarea norocului, alungarea spiritelor morților, - îngroparea Crăciunului sau a Anului Vechi, actele de propitiere, profilaxie și de divinație, vrăjile și farmecele etc. 3. Colac antropomorf în forma cifrei opt (8) care reprezintă divinitatea cu același nume. Colacul se cocea la C. și se păstra până la - Măcinici, la - Pornirea plugului, când era pus în bârsa plugului sau în coamele boilor pentru a fi mâncat în țarină de gospodari și vitele de muncă sau „înmormântat” sub brazda plugului (Transilvania, Bucovina, Basarabia, Moldova).

Indic, bibl.: 130, 137, 139, 156, 178, 201, 206, 218, 242, 244, 259, 307, 362.

CRĂCIUNEI, colaci antropomorfi împlețiți în forma cifrei opt (8), reprezentând zeul autohton - Crăciun care moare și renaște simbolic la solstițiul de iarnă. C. sunt mâncați sacramental la Crăciun de membrii familiei și se împart colindătorilor (Basarabia).

CRĂCIUNUL MIC, sărbătoare de înnoire a timpului la 1 ianuarie, sinonimă cu -Anul Nou. Dorind

să înlăture obiceiurile precreștine efectuate la Calendele lui Ianuarie, Biserica a mutat, la începutul mileniului I d.H. Anul Nou de pe data de 1 ianuarie la 25 decembrie, pe locul unde adusese anterior și Nașterea Domnului de la -Bobotează (6 ianuarie). Adunarea laolaltă a trei mari sărbători, una creștină, Nașterea lui Iisus, și două precreștine, Nașterea zeului Mithra și Anul Nou, în ziua numită - Crăciun în sud-estul Europei, a generat un amestec al practicilor noi cu cele vechi care avea să dea bătaie de cap atât teologilor, cât și etnologilor. Mai mult de un mileniu creștinii au sărbătorit Anul Nou la 25 decembrie, împreună cu Nașterea Domnului; la Roma până în secolul al XIII-lea, în Franța până în anul 1564, în Rusia până în vremea lui Petru cel Mare. În ziua rămasă fără sărbătoare oficială, 1 ianuarie, Biserica a pus o sărbătoare creștină, Sfântul Vasile cel Mare. După readucerea Anului Nou de la 25 decembrie la 1 ianuarie, pe vechiul lui loc, românii l-au numit C.M. sau Fratele Crăciunului (Transilvania, Banat).

Indic, bibl.: 56,140,176, 201, 206.

CRĂIȚE, femei îmbrăcate în costum național, cu bete încrucișate pe piept care joacă împreună cu Călușarii în zilele de Rusalii. Jocul se desfășura în formații de trei: doi călușari cu o crăiță la mijloc. Ele nu aveau acces la Tainele Călușului și nu erau doborâte în timpul jocului. Ca reprezentări mitice, C. sunt, adesea, sinonime cu Ielele sau Rusaliile. Obiceiul, deși a fost atestat numai în Gorj (Peșteana de Jiu), repartiția lui geografică se pare că a fost mult mai largă. De pildă,

în Dolj unele cete de Călușari începeau jocul cu dansul numit Crăițele

Indic, bibi.: 113,181,242.

CRĂIȚELE, horă cu pași plimbați dreapta-stânga și pași de sărbă pe loc în cadrul -Călușului (Oltenia).

COLĂCAR, atribuție în ceata de colindat la Crăciun, administrează proviziile strânse în timpul colindatului (colaci, cârnați, carne și slănină de porc) (Transilvania).

Indic, bibi.: 349.

COLINDA, băț din lemn de alun, decorat cu spirale întretăiate sub formă de romburi, înnegrite prin afumare, cu care copiii scormonesc focul din vatră înainte sau după colindat (Mehedinți).

Indic, bibi.: 40.

COLINDAT, scenariul morții și renașterii divinității adorate împreună cu timpul anual sau sezonal ce-l reprezintă, compus din texte ceremoniale (colinde), formule magice, dansuri, scenete, gesturi, recuzită rituală și sacrificii, interpretat din casă în casă, pe ulițele sau în anumite locuri din vatra și moșia satului de o ceată sacră. În Calendarul Popular fenomenul C. apare, sub diferite denumiri zonale în perioadele solstițiului de iarnă (-Bocetul Andreiului, - Boura, - Cerbul, - Feciorilor, -C. Copiilor, - Chiraleisa,

- Iordănitul, - Îngropatul lui Moș Vasile, -Plugușorul, - Semănatul, - Steaua, - Sorcova, - Turca, - Ursul, - Vasilca), echinocțiului de primăvară (- Blojul, -C. cu Joimărica, - C. cu Toaca, - Cucii, - Junii Brașoveni, - Lăzărița, - Sulu), solstițiului de vară (- Boul înstruțat, - Călușul - Dansul Drăgaicei) și echinocțiului de toamnă (Cântecul de - Sântămărie sau de Pelerinaj, -Focul lui Sâmedru). Ceremoniile de dezlegare sau legare a ploilor (-Caloianul, -Paparuda) se desfășoară, de asemenea, după modelul C. De la formele preistorice ale ceremonialului sacru, în care substitutele Zeiței Mamă neolitice și Zeului Tată indo-european, în ipostazele lor fitomorfe, zoomorfe sau antropomorfe, mureau și renășteau printr-un rit funerar (acvatic, incinerare, înhumare), s-a ajuns la C. de astăzi care aduce credincioșilor numai vestea Nașterii Fiului lui Dumnezeu la solstițiul de iarnă, întrucât părinții Bisericii au fixat moartea, înhumarea, învierea și înălțarea Domnului la echinocțiul de primăvară. C. a asimilat, de-a lungul mileniilor, noi funcții și semnificații, devenind un tezaur spiritual reprezentativ al Vechii Europe. Ceata de colindători formează anturajul sacru, cadru propice manifestării și desfătării zeului prin cântec, joc etc., oficiază marele sacrificiu (- Spartul Călușului, - Belitul Turcii) și ceremonia funerară de înhumare (- Îngropatul Crăciunului, - Îngropatul lui Moș Vasile, - Veșnica Pomenire) sau de incinerare (- Focul lui Sâmedru). Colindătorii sunt organizați, de obicei, în cete masculine (Plugușorul, Turca, Boul înstruțat, Boura, Cucii, Junii Brașoveni), feminine (Drăgaica, Lăzărița, Sulu), în grupe mici de copii (Sorcova, Semănatul, Steaua) și grupuri compozite, cu reprezentanți ai tuturor gospodăriilor din sat (Plugușorul în Bucovina, colindul

de Crăciun în unele sate hunedorene). În cetele bine organizate, colindătorii depun jurământ în fața Vătafului dublat, uneori, de un jurământ de credință în fața Steagului (Călușul). Scenariul ritual al C. cuprinde, în forma lui arhaică, trei secvențe ceremoniale: nașterea și înfrumusețarea zeului (- Legatul Călușului, -Jurământul Călușului, îmbrăcarea Paparudei cu vestminte vegetale, confecționarea Caloianului, -înroșitul Ouălor etc.), desfătarea divinității (de observat comportamentul -Mutului, -Turcii, -Blojului, -Măscăriciului Junilor etc. în timpul C.) și moartea ei prin -Ciocnitul Ouălor, lovitul cu băta, înecare, împușcare, dezbrăcare a măștii etc. Moartea și nașterea divinității au loc, uneori, în condiții ezoterice (-Tainele Călușului), în afara așezărilor (pe mălul apelor, la tumuli funerari etc.).

Divinitățile aparțin unor complexe culturale și religioase străvechi (neolitic, indo-european, creștin) și sunt substituite de o mască antropomorfa (Mutul, Măscăriciul Junilor), zoomorfi (Turca, Cerbul, Ursul) și fitomorfă (Blojul, Paparuda), de țeasta boului sau calului înfiptă într-un par (îngroparea lui Moș Vasile), cioplită din lemn (Călușul bănățean) sau cusută cu fir de amici pe o țesătură și purtată de colindători pe spate sau pe piept, de capul tăiat și împodobit al porcului (-Siva) de figurine din lut (Caloianul) sau din lemn și îmbrăcate în piei de animale (Ciocul Călușului), de crenguțe de pomi fructiferi (- Sorcova, - Sângiorzul), de păpuși din cârpe (Caloianul, Sântandreiul), de animale împodobite (Boul înstruțat), de icoana Fiului lui Dumnezeu în brațele Fecioarei Maria (- Steaua) și altele. Adesea, cetele sunt însoțite de un steag (Turca, Călușul, Drăgaica), simbol al coeziunii divine. Textele rituale (colindele) sunt cântate de membrii cetei (C. feciorilor, Vasilca, Sorcova, Lăzărița), aclamate (Plugușorul, Colindul cu Joimărița, Semănatul), strigate (Focul lui Sâmedru, îngropatul lui Moș Vasile) sau reduse la cuvinte fără sens, adesea, neinteligibile (Călușul, Dansul Drăgaicei). Dansurile și actele rituale reduc, în general, amplitudinea textelor și formulelor magice până la excluderea lor (Drăgaica, Călușul, Turca, Cerbul, Boura, Colindul cu Toaca). Alături de mesajul morții și renașterii divinității și timpului calendaristic ce-l reprezintă, toate formele de C. transmit, prin diferite modalități (text, dans, recuzită, acte și gesturi rituale, formule magice etc.) urări de sănătate, rod bogat, împlinirea dorințelor în noul an sau sezon, în special căsătoria tinerilor, în cazul descolindatului, când persoanele colindate încalcă regulile C. (nu primesc colindătorii, încuind porțile, sau nu le oferă darurile ce li se cuvin) efectele magice

sunt opuse. Fixând nașterea lui Iisus la solstițiul de iarnă (Crăciunul) și moartea urmată de înviere la echinocțiul de primăvară (Paștele), creștinismul a disociat moartea de renașterea divinității dar și mesajul nativității (colindele de Crăciun) de mesajul jertfei (Colindul cu Toaca la Joimari). Totuși, ideea morții anuale a divinității continuă să apară, în unele colinde de la solstițiul de iarnă (colindele cu Leul, Cerbul, Siva și altele), alături de vestea Nașterii Domnului (colindele creștine). C. este cea mai răspândită și mai complexă tradiție a românilor.

Indic, bibl.: 2,11,18,19, 43, 53, 57,115,132, 137, 153,156, 178, 206-208, 242, 256, 259, 285, 362

COLINDATUL JUNILOR, obicei cu dată mobilă, structurat după modelul colindatului de - Crăciun, practicat de - Junii Brașoveni în ziua de luni din -Săptămâna Paștelui. Junii, împărțiți în trei cete, conduse de -Vătaf, -Armașul Mare, - Armașul Mic și însoțite de lăutari, care cântă Marșul junilor, merg din casă în casă unde sunt așteptați cu băutură, colac și ouă roșii pe masă. Acolo se fac urări de sănătate și rod bogat, se joacă, la casa fetelor de măritat, câte o horă și, în final, se primește cinstea (ouă roșii). Pe ulițe lăutarii cântă un marș numit Marșul Junilor când merg după ouă. La încheierea colindatului junii se întâlnesc din nou la casa Vătafului, merg împreună la - Masa Junilor din grădina zisă a lui Țimân unde se ospătează pe iarbă verde, joacă -Hora Junilor și aruncă spre cer - Buzduganul. Seara, după ce junii își joacă hora și aruncă buzduganul la Crucea din Prund, se întorc la casa Vătafului unde li se dă o masă la care participă și rudele junilor (Scheii Brașovului).

Indic, bibl.: 208, 243, 282, 319.

COLINDELE, bețe din lemn de alun înfipte de copii în morminte, lângă stâlp (cruce), în -Ajunul Crăciunului în care se vor sprijini sufletele morților la deschiderea mormintelor. Adesea C. se dădeau de pomană pițărăilor colindători de către gazdele colindate. Nuielele de alun suni tăiate de copii până în ziua de -Ignat, se usucă și apoi se ornamentează prin diferite tehnici (tăiere jupuirea cojii, afumare) cu romburi albe și negre reprezentând eterna opoziție dintre zi și noapte dintre vară și iarnă, dintre viață și moarte. Motivele ornamentale, asemănătoare cu romboedri stâlpilor funerari din sud-vestul României ciopliți în lemn dar și cu romboedrii Coloanei Infinite de la Târgu Jiu se obțin prin trasarea pe bățul de alun,

de la un capăt la celălalt, a unei spirale „dus-întors” (Oltenia și satele de bufeni din Banat).

Indic, bibl.: 156, 259.

COLINDUL CU JOIMĂRIȚA, obicei structurat după modelul colindelor, practicat de băieți în ziua de -Joimari. Obiceiul cuprinde mai multe momente organizatorice și rituale: formarea cetei din trei sau mai mulți băieți, îmbrăcarea lor în zdrențe, deghizarea unui colindător în Joimăriță, procurarea recuzitei de „tortură1* (căldărușa cu jăratec, a oalei cu foc), controlarea caselor cu fete pentru a verifica dacă torsul cănepei a fost încheiat, colindul simplu, redus la câteva formule versificate: „Câții - Câții, / Torsa-i căiții?; „Hupa-i - Hupa, / Torsa-i stupa?“). Cânepa netoarsă până la Joimari era, adesea, incendiată, iar fetele leneșe pedepsite de colindători. Colindul, care avea un evident caracter educativ, se adresa, în unele sate, și băieților: „Grădinile făcutu-le-ați? / Răzoarele pusu-le-ați?“. Pentru ouăle primite ca dar băieții fac o urare: „Să-ți trăiască găinile, / Să se prăsească ca furnicile!” în caz contrar, ca formă de descolindat, blestemă: „Să moară găinile, / Să se prăsească găile!” (sudul Olteniei și Muntenia de vest).

Indic, bibl.: 55, 137, 201, 207, 242, 243, 261, 307.

COLINDUL CU TOACA, obiceiul - Baterii toacei de copii în noaptea de miercuri spre joi din -Săptămâna Patimilor la casele oamenilor din sat și pe la mormintele din cimitir, sinonim cu -Lumnicichile. În timp ce se bate toaca, se aprind și ard, pe podeaua din lut a caselor și lângă mormintele din cimitir focuri mici din vreascuri uscate adunate de persoane „curate” (Caraș-Severin).

Indic, bibl.: 357.

COMÂNDAREA CRĂCIUNULUI, ospăț la „îngroparea” și „învierea” -Crăciunului desfășurat în noaptea de 28/29 decembrie. După ceremonialul de -îngropare a Crăciunului feciorii se întorc la „casa jocului” împreună cu prietenele lor. Pomana Crăciunului se transformă într-o petrecere nocturnă cu multe elemente orgiastice: excese de mâncare, băutură, joc și veselie. C. C. se încheie cu beții de pomină, de unde și zicala adresată oamenilor care se îmbătau de-a lungul anului că „au îngropat Crăciunul” (Someș).

Indic, bibl.: 156, 218.

DECEMBRIE, luna a zecea, în Calendarul roman cu început de an la 1 martie, și luna a douăsprezecea în Calendarul Iulian și Gregorian cu început de an la 1 ianuarie. Denumirea populară a lunii, Neios, se referă la căderea abundentă a zăpezilor, în timp ce alte denumiri zonale, precum Andrea, -Indrea, -HJndrea, amintesc de -Sântandrei, celebrat în ultima zi a lunii noiembrie. Luna D. marchează începutul iernii atât în Calendarul oficial (1 decembrie) cât și în Calendarul Popular (6 decembrie, Moș Nicolae) și în Calendarul Astronomic (solstițiul de iarnă). La sate viața economică intră într-un proces de oarecare relaxare paralel cu intensificarea manifestărilor spirituale. Numeroase sărbători și obiceiuri pregătesc sfârșitul și începutul anului calendaristic: Bubatul, Sava, -Moș Nicolae, -Ana Zacetenia, Modest, -Ignatul, -Moș Ajun, -Moș Crăciun, -îngropatul Crăciunului.

Indic, bibl.: 24, 53, 140, 149, 156, 185, 191, 193, 206, 242, 362.

DESCÂNTECUL COLACULUI, colind al cetei de feciori la - Crăciun, cântat după primirea darului de la gazdă, care descrie tehnologia agrară pentru obținerea pâinii (aratul, semănatul, seceratul, măcinatul, preparatul și coptul colacului), sinonim cu - Urarea Colacului și - Mulțumita Colacului (Mureș)

Indic.bibl.:349

Fragmente din „Obiceiuri populare de peste an” – Ion Ghinoiu

tradiții

Petru Caraman și datina descolindatului

Ioan HORUJENCO

Născut la 18 decembrie 1898 în comuna Vârlezi, județul Galați, Petru Caraman reprezintă una dintre figurile de marcă în folcloristica românească și europeană. După școala primară în localitatea natală, Caraman urmează studii secundare și universitare de literatură și filosofie la Iași, apoi studii de specializare la Cracovia, unde obține un doctorat în literatură și filosofie (etnografie și etnologie) cu teza: „Datina colindatului la slavi și la români”. Profesor secundar la Cernăuți și București, director al Institutului român din Sofia, profesor de slavistică la Universitatea din Iași. Este colaborator la „Anuarul arhivei de folclor”, „Arhiva”, „Balcania”, Buletinul Institutului de filologie română” Al. Philippide”, „Daco-romania”, „Revista istorică”, „Zalmoxis”. Cercetând un obicei străvechi al românilor- colindatul - a cărui finalitate este exclusiv pozitivă, Caraman a observat că acesta are și un revers, o ipostază negativă. Considerându-l la început un element neconturat, irelevant, descolindatul i-a apărut treptat folcloristului ca o formă larg răspândită în toate zonele folclorice sau țările care conservau colindatul ca datină tradițională¹. Atunci, din perioada studiilor

de doctorat de la Cracovia, s-a născut ideea de a studia și fațeta negativă a acestei importante datini de largă circulație internațională care este colindul. Primul chestionar legat de descolindat l-a difuzat în 1929, iar primele investigații legate de acest obicei au fost comunicate de profesorul Caraman la Sofia, în 1936 la cel de-al patrulea Congres al geografilor și etnografilor slavi². Lucrarea propriuzisă despre descolindat, purtând titlul „Descolindatul în Orientul și sud-estul Europei” este gata de tipar în 1939. Din păcate însă, acest studiu ce reprezintă un model de tratare exhaustivă a problematicii abordate, a apărut după aproape 60 de ani de la data când profesorul Caraman făcea primele comunicări la Congresul de la Sofia din 1936. Varianta prescurtată a lucrării a fost scrisă în 1945, fiind destinată revistei „Balcania” a Institutului de Studii și Cercetări Balcanice din București, unde savantul era director al Secției de etnografie sud-est europeană. Primul volum din „Descolindatul...” ajunge la Editura Minerva în 1972, care îi cere autorului să prelucreze un întreg capitol, pentru a-l pune în acord cu etica socialistă, lucru pe care autorul îl refuză³. După afirmațiile profesorului Ion H. Ciubotaru, „Descolindatul...” este lucrarea căreia profesorul Caraman i-a închinat cei mai mulți ani din viață, adesea cu o dăruire dusă până la sacrificiu. (distrugerea în timpul războiului, refacerea din memorie, cu puținele note rămase). Și tot profesorul Ciubotaru ne lămurește în postfață că acest studiu, despre descolindat, „este un studiu comparativ amplu și nuanțat, care acoperă un spațiu imens, de la Marea Baltică până la Marea Mediterană, și din Urali până în Europa Centrală. Autorul caută rădăcinile datinii în antichitatea greco-romană și chiar mai devreme.” Conform studiilor profesorului Caraman, se pare că prima formulă de descolindat a fost înregistrată la noi în preajma anului 1880 de Ion Creangă, în Amintiri din copilărie (refuzul popii Oșlobanu de a primi colindul, sub pretextul că e prea devreme, atrage răzbunarea colindătorilor). Și flăcăii englezi din Essex, Westminster, Norfolk, Lincolnshire, practicau această datină-după cum o descrie Mannhardt-în secolul XV-XVIII, iar „acolo unde nu primesc daruri, ei ară grămada de bălegar sau trag cu plugul peste locul pardosit din curte și desfac pavajul, brăzdându-l, în fața casei gospodarului”. Cea mai veche mărturie scrisă referitoare la acest obicei englez datează din 1542.

Formule de descolindare

Formulele care au ca scop să provoace o nenorocire familiei sau vreunui membru al ei:

„Dacă nu dați colindeți,
Să moară porcu-n coteț”.

Sau: „Să trăiți, să-mbătrâniți,
Pân ‘la anu’ să plesniți”.

- Formule injurioase-categoria cea mai bogată și mai utilizată, la toate popoarele din orientul și sud-estul Europei.

„Și mai dă un leu mătușă,
Dacă nu mă p... pe ușă...”

Formule izvorâte din antipatii confesionale sau etnice. „Letinii” sau „Latinii” (romano-catolici) cum erau numiți în folclorul balcanic de către ortodocși, erau priviți de aceștia ca niște eretici, păgâni, care încalcă legea creștină a postului săptămânal și a altor posturi de peste an, mâncând de fruct în zilele oprite. Împotriva acestora, formulele de descolindare erau extrem de virulente, ca și față de musulmani. Despre aceștia din urmă, într-o veche baladă sârbească se spune că „la turc stă credința pe genunchiu-i; cum se mișcă turcul, a pierit credința.” În aceste cazuri, descolindătorii le răspundeau celor refractari cu un surplus de patimă, sursa fiind tocmai diferența de confesiune sau naționalitate. În unele cazuri, acest

fenomen căpăta un aspect xenofob. Cei de altă credință nu mai sunt colindați, ci li se aplică direct aspectul negativ al datinii.

Formule de descolindat care parodiază colindele laice:

„Busuioc pălit în vatră,
Gazdă inimă de chiatră,
Dumnezău să mi ti bată,
Cu copchil și cu nevestă,
Ș-aici, și-n lumea cealaltă”, (variantă de formulă descolindătoare-blestem din Fărțânești-Galați).

Sau:

„Trei crai de la răsărit,
Cei din cas-au amorțit,
Spre stea au călătorit,
C-a dat ciurma și-au murit”,
(comuna Brănești, județul Gorj).

Rituri de descolindare

Concomitent cu formulele de descolindare, sau independent de ele, se mai îndeplinesc unele practici cu scopul de a prejudicia material gazdele avare. Astfel, la bulgari, dacă față de starea materială a gazdelor darurile sunt considerate de întreaga ceată ca fiind insuficiente, în semn de dispreț, vătaful cetei le înapoiază, semn de mare rușine pentru gazdă. În unele situații, colacul se înapoiază cu o lumânare înfiptă în el, spunându-se: „ Să fie de sufletul lui...”. În alte

(Drăgășani-Vâlcea, Dumitrești-01t). Alteori colindătorii rup crengile pomilor sau smulg vișade-vie din grădină. Furatul ritual: se furau hamuri, frâie, jugul boilor, căpăstrul, funia, clopotul sau talanga de la gâtul vitelor mari sau a berbecului, plugul sau numai o roată de la el. Ei spuneau că fură nu pentru prada însăși, ci pentru că așa cere datina, în numele unei tradiții consacrate încă din cele mai vechi timpuri. Deseori colindătorii jefuiau însă lumea în cel mai adevărat sens al cuvântului, în numele datinii colindatului și la adăpostul ei.

situații, colacul și banii sunt aruncați la picioarele gazdelor, spunându-se: „Să fie pomana dracului”, iar ceata răspunde: „Amin!”. Se mai practicau aruncatul colacului la câini, agățatul covrigilor de un stâlp de la porțile curții. Mai avea loc lovirea cu toiagul de colindător a ființelor sau diferitelor obiecte din gospodărie (uneori a gazdelor chiar, dar și a animalelor din ogradă, schilodirea sau chiar omorârea câinelui). Lovirea cu toiagul de colindător era considerată a avea efecte nefaste tot timpul anului, asupra persoanei, familiei sau a întregii gospodării unde colindătorii nu au fost primiți sau cinstiți cum se cuvine. Ei mai lovesc „cuptorul de pâine”, „staulul vitelor”, „casa întregă”, „porțile mari”, „ușa”, „ferestrele”, din zonele considerate sacre dintr-o gospodărie. Alte rituri de descolindare erau: răpirea porților de la curtea gazdei sau distrugerea lor, distrugerea laviței de lângă poartă ori a podețului din fața porții, distrugerea gardului, a ferestrelor, spargerea oalelor de lut sau a străchinilor de pe bldar, răpirea carului sau a saniei gazdei și chiar ciopârțire lor cu toporul. Mai sunt furate și ascunse securea, barda, fierăstrăul, războiul de țesut, căldările, ceaunul, mătura, rufele de pe sârmă, ciutura de la fântâni care uneori era sfărâmată în bucăți sau aruncată cu tot cu lanț în fântână. Alteori erau alungate vitele și păsările din curte, iar dacă gazda neprimitoare era oier, oile erau scoase din staul și împărțite în grupuri mici apoi mânate pe uliți către marginea satului, pentru a se rătăci.

Rituri în dauna recoltei gazdei:

Erau împrăștiate glugile de coceni, fânul, paie, prin toată grădina și curtea (comuna Silistraru-Brăila). Era stricat pătutul și știuleții curgeau prin curte (Fărțănești, Băleni, Cudalbi-Galați). Se mai scoate cepul de la vreun butoi cu vin, iar acesta curge până se golește

Astfel, în mai multe sate, autoritățile au interzis orice formă de colindat, lucru ce i-a nemulțumit mai ales pe tineri. Furtul abuziv al colindătorilor a pus în primejdie gravă însăși existența datinii săvârșite de ei. În contrast cu situația colindătorilor, dacă un gospodar vigilent îi prindea pe colindători în timp ce aceștia îl furau, și dacă îi bătea grav, el ieșea deasemenea de sub incidența legii. În baza aceluiași „obicei din bătrâni”, el nu avea nici o răspundere în fața legii. Interesant este faptul că în general societatea arhaică nu se revolta împotriva acestor pozne făcute de colindători, nici chiar atunci când ele erau mai „deochiate”. De multe ori sătenii îi aprobau și chiar le luau apărarea, și asta pentru că vina celor care au suferit aceste pagube era aceea că au încălcat o tradiție sfântă, pe care colectivitatea rurală o respecta cu sfințenie: buna primire a colindătorilor. Și asta pentru că ei, colindătorii, erau considerați „depozitarii magici ai norocului, ai bogăției și belșugului, ai sănătății și longevității, aducători de noroc și bucurie la gazdele pe care le colindau”⁴ Erau mesageri ai fericirii, mijlocitori între idealul către care năzuiește orice om și persoana căreia ei îi adresează colindul, înlesnind într-o oarecare măsură chiar modică- realizarea lui. Iar colindul propriu-zis era o datină născută din necesitatea imperioasă a omului de a se refugia într-o lume a minunilor, unde tot ceea ce-și putea dori mai frumos, mai fericit, mai aproape de ideal, i se putea îndeplini întocmai.

Note:

1. Petru Caraman, *Descolindatul în orientul și sud-estul Europei*, Ed. Universității Al.I. Cuza, Iași, 1997
2. Petru Caraman, *op.cit.*
3. Ion H. Ciubotaru, în postfața la volumul *Descolindatul...*
4. Petru Caraman, *op.cit.*

O nouă revistă

ePRO

Sfârșitul de an pandemic aduce în peisajul editorial gălățean o noutate: ePRO- publicație editată de ASOCIAȚIA PENTRU ECOLOGIE ȘI TURISM ECO-TUR Galați ce se vrea a fi un „manifest” pentru ecologizarea mediului politic românesc, a artei, literaturii și civismului și nu în ultimul rând a economiei!

La o analiză atentă a articolelor publicate aflăm despre implementarea proiectului Conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural al zonei pescărești Prut-Dunăre Galați în comuna Oancea din județul Galați, proiect în valoare de 105.280,78 lei sau despre cum un proiect politic ecologist cade din păcate în desuetudine (n.n- studiu realizat de Lucian Oancea).

Reputatul profesor doctor universitar Ion Cordoneanu ne oferă „o deschidere a la Heidegger către o înțelegere a politicii” iar Cristian Dănilă, lider Rezistența Civică Galați ne arată importanța implicării fiecăruia dintre noi în viața polis-ului. Alexandru Cristian Surcel împreună cu Traian Bădulescu ne arată cum putem promova Bucureștiul-capitala în pandemie, pornind de la politici sectoriale până la 15 motive de a vizita Bucureștii.

Cu titlu de noutate aflăm că Irina-Margareta Nistor a fost „cucerită de Extraterestri” la ediția intergalactică pilot a festivalului SF TGIFF 2020 desfășurată în perioada 23-27 septembrie 2020 la Dumbrăvița (Timișoara).

În concluzie, 18 pagini de suflet tânăr care conturează un veridic „Univers al imaginației”.

Nu putem să le urăm decât un sincer: **Vivat, crescat, floreat!**

Scrisoteca proiect inițiat de Florina Zaharia

Când bați palma cu intimitatea ta și a lucrurilor tale, când te așezi comod în tine însuși și îți îngădui condiția și ființa de scris, doar atunci, numai atunci poți să lași lumii un semn. Semnul tău. Derulăm, în câteva minute și cuvinte fără timp, filmul scrisului tău ca personaj principal.

Luminița AMARIE

Născută la 20/01/1987 Comuna Ibănești, Județul Botoșani. Școala din sat. Facultățile doar le-am început și bănuiesc că nu le voi termina prea curând.

Am publicat câteva volume care s-au vrut uitate ba chiar mai mult decât atât (ultimul volum o spune din titlu). Ca viața. Dar asta acum contează prea puțin. Amintesc ultimele două:

Cărbune de fum, Editura Brumar, 2015

Ascunde amintirile și distruge tot ce-am atins, Casa de Editură Max Blecher, 2019.

Trăiesc la Londra din 2011 dar am un loc ascuns pe Măgura din Ibănești.

1) De ce scrii? Ce reprezintă scrisul pentru tine?

Scrisul reprezintă pentru mine una dintre puținele modalități de a distila ceea ce trăiesc o anumită perioadă. Un fel de a extrage și păstra esența din cotidian. O fabrică de amintiri în miniatură.

2) Unde scrii? Ce reprezintă pentru tine locul în care scrii?

Nu am un loc în care scriu. Niciodată nu am avut. Se întâmplă. Poate fi dimineața, pe întuneric la cafea, la fereastra ce dă spre copacii de sute de ani aici unde locuiesc sau acasă, pe Măgură când cade ceața iar lumina se amestecă într-un mod neobișnuit cu aburul unui corp proaspăt ieșit din somn. Se întâmplă banal, în parc sau în autobuz, într-o cafenea. Aș putea să scriu oriunde doar că singurătatea momentului este imperativă.

3) Ce te inspiră oricând, în orice moment?

Ce-am trăit și n-aș putea să scriu detaliat. Cuvintele sunt prea multe atunci când vine viața peste tine. De aceea am învățat să aștept. Îmi imaginez frigul ca pe un obiect care levitează în mijlocul încăperii iar singura modalitate de a-l îmblânzi e să scriu despre asta.

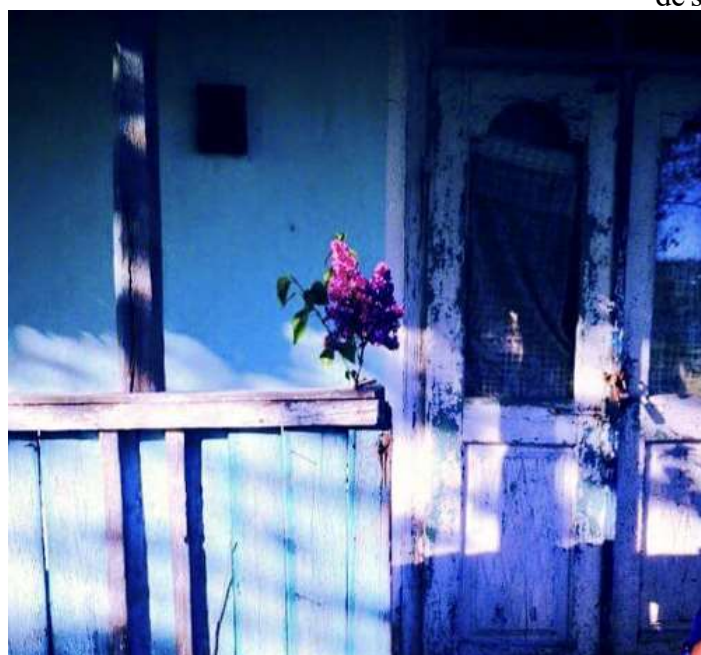

4) Ce te liniștește și te aduce în starea de scris?

Nimic. Scriu când e prea târziu. Evit stările de scris până la epuizare. Am învățat asta cu greu și știu acum că e ce trebuie.

5) Ai făcut vreodată terapie ca să te întorci la tine / la scris?

Da. La mine. La scris nu și nici nu aș face asta vreodată. Consider că scrisul e un mecanism independent, nu depinde de “veșnica revenire” sau de magica inspirație ci e de fapt multă muncă și apoi, că tot suntem în plină pandemie, scrisul e ca un virus mișto însă nu pentru oricine. Și da, există tratament.

6) Care sunt tabieturile tale poetice, cuvintele compatibile cu scrisul tău?

Nu sunt. Nu am. Știu că-mi place să scriu când îmi beau cafeaua dimineața iar restul casei plutește în liniște, când întunericul mai rămâne prin colțurile încăperii. Dar trebuie să fiu singură ca să scriu. Ca orice om care scrie bănuiesc. Deci nu, fără tabieturi sau cuvinte “declanșatoare”.

7) Dacă nu ai fi scris, ce ai fi făcut?

Ceea ce fac și acum. Nu cred că scrisul mi-a schimbat decisiv cursul vieții. Eu am avut (și am) o viață neobișnuită oricum, era evident că voi scrie încă din copilăria mică. Poate că scrisul mi-a afectat cumva viața socială, tendința spre autoizolare ca să folosim termenii vremurilor prin care trecem. Vremuri de scris de altfel.

Scrisoteca

Scrisoteca invitat Ramona Sandrina ILIE

Când bați palma cu intimitatea ta și a lucrurilor tale, când te așezi comod în tine însuși și îți îngădui condiția și ființa de scris, doar atunci, numai atunci poți să lași lumii un semn. Semnul tău. Derulăm, în câteva minute și cuvinte fără timp, filmul scrisului tău ca personaj principal.

Ramona-Sandrina Ilie

Pseudonim literar: Lady Allia

Publicist și înșiruitor de gânduri. Visătoare cu texte în regulă.

Născută la Oradea, 22 februarie 1977. Copilăria petrecută la Homorog.

În 2010 am lansat un volum de poezie „farul de la capătul tuturor lumilor mele”, în 2012 am apărut în antologia universală „COMORI DE VISE” (Povești, povestiri, amintiri), lucrare care antologhează 23 de autori români din Europa, Canada și Statele Unite. Am apărut în publicații precum: Agero Stuttgart, Revista Zenit, Lumea românească, Visul Florema, Tânărul scriitor, Basarabia literară, Niuzer, Belgianul, Asii romani, Revista „Dunărea de Jos” (care mi-a acordat premiul pentru cele mai frumoase texte în anul 2014) Ziarul de Vrancea, Monitorul de Vrancea, etc

Am colaborat cu diverse publicații: Revista liceului „Aurel Lazăr” (în timpul liceului), Armonii

Culturale, Vrancea Media, Stelian Tănase, WebCultura, Catchy, Bel-Esprit, Ziarul Lumina, etc.

În prezent, colaborez cu Orient Românesc, revistă literar-culturală și Elita României, o platformă de știri, singura care abordează, în mod consistent, doar performanța 100% românească.

Cred cu tot sufletul în unicitate și îmi place să fiu eu însămi, să nu fiu ca alții!

Mă prefer pe mine oricărui alt copy paste. Nu sunt perfectă, nu am luat mereu decizii bune, dar sunt suma tuturor alegerilor din viața mea. Și mă bucur de toate experiențele. Pur și simplu îmi place în pielea mea! Sunt o visătoare cu texte în regulă și cu aripi mereu întinse spre zbor și cunoaștere. Unii cântă, alții dansează step, iar eu scriu. Conturez aripi cuvintelor și le las libere să se așeze pe gândurile oamenilor. Nu a tuturor. Nu poți să te potrivești pe fiecare așteptare. Totuși, cine crede în scris, trebuie să continue să scrie!

Momentan lucrez la mai multe proiecte, printre care două cărți de povești pentru copii, o carte de gânduri și poezii, un jurnal de călătorie, care este în același timp și o mini-enciclopedie despre tradițiile, istoria și cultura egipteană. Pe lângă aceste proiecte, încerc să finalizez alte trei cărți de suflet, la care lucrez de câțiva ani buni, una fiind un fel de jurnal-suflet-copilărie a ultimilor 13 ani din viața mea, ani în care am crescut și am copilărit alături de fiica mea.

1) De ce scrii? Ce reprezintă scrisul pentru tine?

eu nu scriu,

eu las cuvintele să umble prin mine, prin visele mele și prin viața mea. câteodată, ele ies și umblă aieva lăsând urme pe oriunde trec.

Pentru că nu aș ști ce înseamnă să nu scriu. Scrisul este parte din mine, mă alcătuiește, mă împrăștie, mă adună, mă redă. Este o stare de fapt, o revărsare a

preaplinului din interiorul meu. Este o exorcizare de trăiri, o apă din care te hrănești și o dai și altora, dar înainte de toate, scrisul creează unicitate și ascultă!

Scrisul este ceva foarte personal, un fel de semnătură a ADN-ului sufletesc pe care o împrăștiem printre litere, dar o găsim și în afara lor. Scrisul este o rană care sângerează, dar este și vindecarea.

Scrisul e un altfel de pictură și un alt exercițiu de respirație. Ne sărută teama, o dezleagă și îi dă aripi să zboare. Scrisul se așază cuminte pe foi, apoi între coperti de cărți. Numai cel care scrie știe cât de întreg, înjumătățit, frânt, rupt, sfâșiat este el acolo. Cum sângerează între rânduri sau cum aleargă liber. O carte nu se naște ușor. Nu are un drum lin. Dacă îl are, înseamnă că nu spune nimic. O carte te doare. Se rupe din tine. Curge din gândurile, visele, trăirile, sângele și viața ta. Taie o albie în mijlocul sufletului. Uneori, durează ani de zile să scriem o carte. Alteori, o viață! Nu am înțeles niciodată cum reușesc unii să scoată cărți pe bandă rulantă. A scrie presupune mai mult decât a înșira cuvinte. Dincolo de scris este omul. Dar și între litere. Cei care citiți, l-ați întâlnit de multe ori fără să știți...la cotitura unui gând, unui rând. În mijlocul cărților, printre pasaje pe care nici nu le-ați bănuț.

Scrisul este lumea unde ne creștem visele, gândurile, speranțele și ne lingem rănilor...vechi și noi. împrumutăm dureri și le lăsăm pe ale noastre. Ne scuturăm de dureri și le scuturăm și ale altora. Scrisul e mai mult decât literatură. E viață, sub cea mai pură formă posibilă. E credința că vom regăsi semne de cale care ne vor purta la liman!

2) Unde scrii? Ce semnifică pentru tine locul în care scrii?

Nu am un loc unde scriu, deoarece ideea vine asemeni unei șoapte, a unui roi de emoții care se aud tot mai tare, tot mai mult, mai repede și trebuie să le culeg repede și să le așez pe foaie, în document, oriunde, să nu se piardă. Uneori este ca și când zeci de voci îmi șoptesc zeci de idei deodată, iar eu trebuie să le pun cap la cap, să le ordonez, să refac un puzzle dictat pe rapid. Mă sperie! Mă sperie, deoarece știu că dacă nu prind cuvântul pasăre, el zboară! Am pierdut multe astfel de cuvinte, de idei. Se întâmplă ©. Nu suntem mereu pregătiți să fim o colivie de gânduri și atunci, ele scapă printre rânduri.

Scriu pe malul mării, scriu în balcon pe o măsuță improvizată, scriu pe drumuri de munte, în deșert, în tren. Scriu oriunde, dar cel mai mult îmi plăcea să scriu în pridvorul casei, pe măsuța de lemn vechi, iar acum, iubesc să scriu pe o măsuță de ratan, de unde pot privi marea. Locul unde scriu nu semnifică un lucru anume ci este un liant care mă ajută să intru în lumea cuvintelor, să o culeg mai ușor și să o redau.

3) Ce te inspiră oricând?

Fetița mea, Augusta... Când o privesc, în mine se nasc idei despre care nici nu știam că le-aș fi avut. Când o văd zâmbind, toate lumile de poveste se deschid. Toamna, marea, locurile pe care le vizitez, oamenii și poveștile lor de viață, clădirile vechi și

emoțiile. Emoțiile nasc în mine furtuni de inspirație greu de înțeles, chiar și de mine.

4) Ce te liniștește și te aduce în starea de scris?

Liniștea? Calmul din interiorul meu, când eu și cu mine ne dăm mâna din exterior în interior, facem cumva pace și ne e bine împreună din nou, o vreme. Să stau pe malul mării într-o căsuță de frunze de palmier făcută de beduini, în timp ce în spatele meu se întinde o parte din deșert și munții, copaci zânateci, plini de vânt în pletele frunzelor, iar în aer plutește miresme de iasomie. Da, misterul acestei lumi magice unde cândva trăia Sheherezada, mă ajută să mă regăsesc mai ușor. Mă aduce acasă.

5) Ai făcut vreodată terapie ca să te întorci la tine / la scris?

Nu... între mine și scris este o relație cumva inexplicabilă. Ceva de genul acesta... această pagină este una de autor, tratați-o ca atare. cuvintele nu exprimă mereu ceea ce sunt eu. la un moment dat. e un tratament, când le tratez eu pe ele, când ele pe mine.

trăim în reciprocitate, o căsnicie din care nu poți ieși. te poți doar descarna. ești ferfelită cu literele împrăștiate peste tot.

de parcă te-ar fi scuturat cineva de suflet, atenție însă! repet: e doar un tratament, ca la un ospiciu, creează iluzii și hipnoze adânci.

ne lingem rănilor reciproc, și iubirile, nu râdem, scriem, nu plângem, scriem.

nu trăim, scriem, nu murim, scriem, vedeți cât de ușor se poate muri și trăi?

cuvintele nu exprimă mereu ceea ce sunt eu. la un moment dat. e un tratament, când le tratez eu pe ele, când ele pe mine. trăim și murim în reciprocitate. (trăim și murim în reciprocitate, Ramona-Sandrina)

6) Care sunt tabieturile tale poetice/ cuvintele compatibile cu scrisul tău?

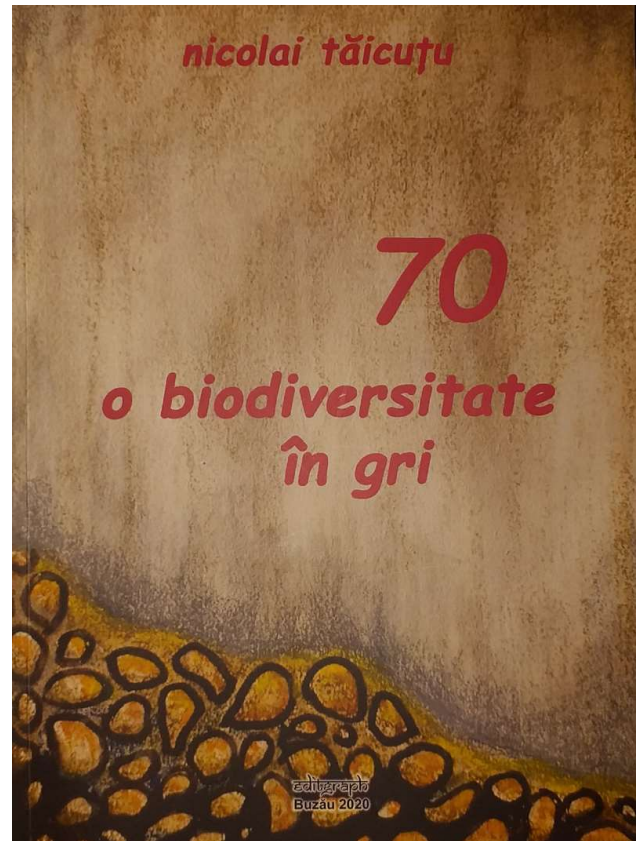
Sunt sub piele, în carne, în sânge, până adânc în măduva sufletului! Un ADN sufletesc..

6) Dacă nu ai fi scris, ce ai fi făcut?

Nu știu. Nu am făcut niciodată altceva. Am scris și am fost mamă. Asta mi se potrivește cel mai bine. Posibil aș fi călătorit, căutând drumul, podul către mine... Aș fi devenit un Mic Prinț care ar fi trăit pe o planetă numai a sa!

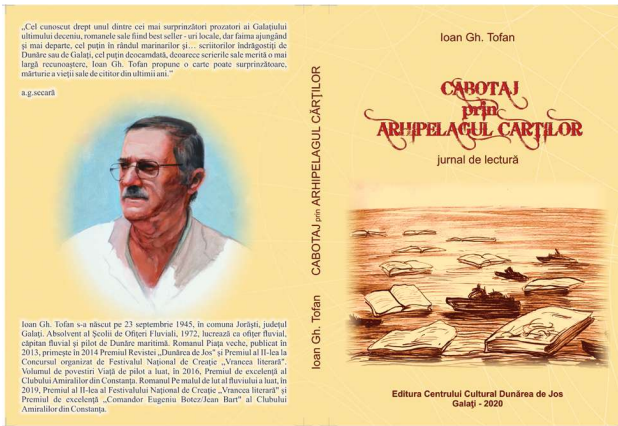
ATRAȚIA LUMINILOR DINTĂI

Volumul pe care ni-l expune poetul Nicolai Tăicuțu, 70: o biodiversitate în gri (Editgraph, Buzău, 2020), constă în peregrinări printre numeroase variante existențiale, cu tot ceea ce presupune acest demers de aflare a esențelor. Cadrele naturii însoțesc căutările, nu de puține ori intervenind regresii cu funcție eliberatoare. Sunt puneri în scenă care evidențiază corespondențe inedite și imagini încărcate de emoție. Stările reliefate parcurg distanța dintre liniște și angoasă. Intimismul lui Nicolai Tăicuțu, asumat, ia uneori nuanțe volatile: “printre înșii de pe stradă/ uneori uit că omul acesta simplu/ poartă umbra numită nicolai t// este îmbrăcat cu ea/ și nu știu acest lucru sau poate/ câteodată, nu vreau să-l știu// o umbră descrisă pe iarbă/ pe arbori, pe păsări/ și-arareori pe pământ este/ / această evidență / dată de nume” (omul domestic). De multe ori, un spectru persuasiv interacționează cu actele cotidiene. Nu sunt omise nici simbolurile, în tuse fine, așa cum ne-am obișnuit. Un alter ego, nicolai t, este direct implicat în numeroase redimensionări spațio-temporale din carte. Teritoriile visului își pun și ele nebănuite amprente. Coborârea înspre copilărie are întotdeauna efecte reconfortante, indubitabilă atracție a luminilor dintăi. La nivel ideal e preconizată fundamentarea zodiei echilibrului. Particularitățile saturniene completează acest peisaj interior complex: “mă simt un arbore neîngrijit// cu ramurile îmbârligate/ într-o inutilitate labirintică./ sunt brațele mele înzorzonate/ cu deșeuri menajere// las’ că va fi ecologizare/ uite, a venit primăvara, mi se strigă/ ca și când eu/ nu aș fi fost acolo// numai că strigătul venea/ prea de departe {strigăt fără sens). Rememorarea ipostazelor firești, atât de prețioase, are darul de a revitaliza speranța. Se impune ca serenitatea să fie prețuită mult, chiar și în momentele când cel mai la îndemână stă apăsarea melancolică. Intervin numeroase fluidizări profunde. Paradigma câmpiei generează o ideatică mereu incitantă. Legăturile cu fiorul naturii sunt primordiale. Satul, atât de apropiat inimii lui Nicolai Tăicuțu, ia înfățișări idilice, total neconforme cu o realitate maculantă. Pasiuni

accentuate animă, în anumite circumstanțe, peisajul: “sângerează norul/ cum numai în zori și-n amurg/ se întâmplă// de prea multă iubire/ ziua-l sărută sadic/ până la sânge// de prea multă iubire/ ziua nu vrea să-l scape în noapte/ și-l zgârie-n alunecare/ până la sânge (până la sânge). Versurile lui Nicolai Tăicuțu, axându-se pe un anume eclecticism, punctează cu acuitate constantele unei lumi care, treptat, se modifică. La împlinirea vârstei de șaptezeci de ani, poetul invocă extrem de autentic o transcendență tămăduitoare: “în acest an șaptezeci/ deschide-mi, Doamne/ cu lumina mâinii tale poarta zilei// facă-se voia ta/ la trecerea pragului/ ca pasul meu șovăielnic/ să prindă curaj// cuvântul meu/ contur să prindă/ de poem” (rugă).

CĂRȚILE ANULUI 2020 apărute la Editura Centrului Cultural Dunărea de Jos

Ioan Gh. Tofan Cabotaj prin arhipelagul cărților

„O poveste cu și despre scriitori, unde Șeherezada este interpretată, pentru nepoții săi, de către un Ioan Gh. Tofan înfruntând Destinul ca în tragediile vechi grecești, muzele demnității și încrederii fiindu-i aproape, încurajându-l, șoptindu-i mereu că marea sa dragoste pentru arta cuvintelor nu este în zadar!”

a.g.secară

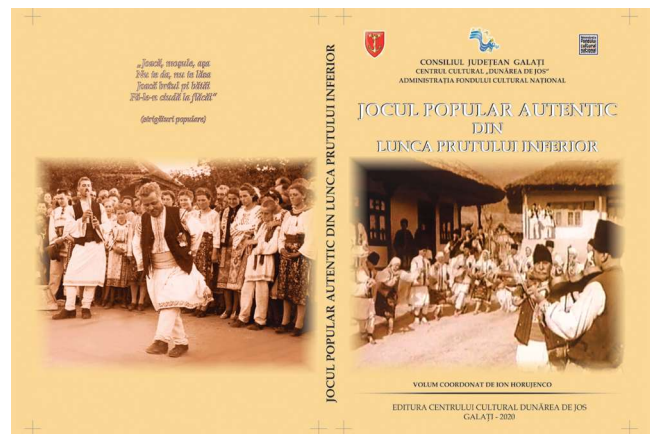
Paul Buta, Eugenia Notarescu, Laura Panaitescu Mărturii ale trecutului

Jocul popular autentic din Lunca Prutului Inferior, volum coordonat de Ion Horujenco

Jocul popular autentic din Lunca Prutului Inferior este o lucrare care oferă coregrafilor români un prim contact cu folclorul coregrafic - o mică parte din el - specific zonei centrale și sudice a Republicii Moldova. Se pot regăsi aici jocuri populare care își au corespondențe și în județul Galați, ca o dovadă a existenței unui fond cultural comun pentru locuitorii de pe ambele maluri ale Prutului.

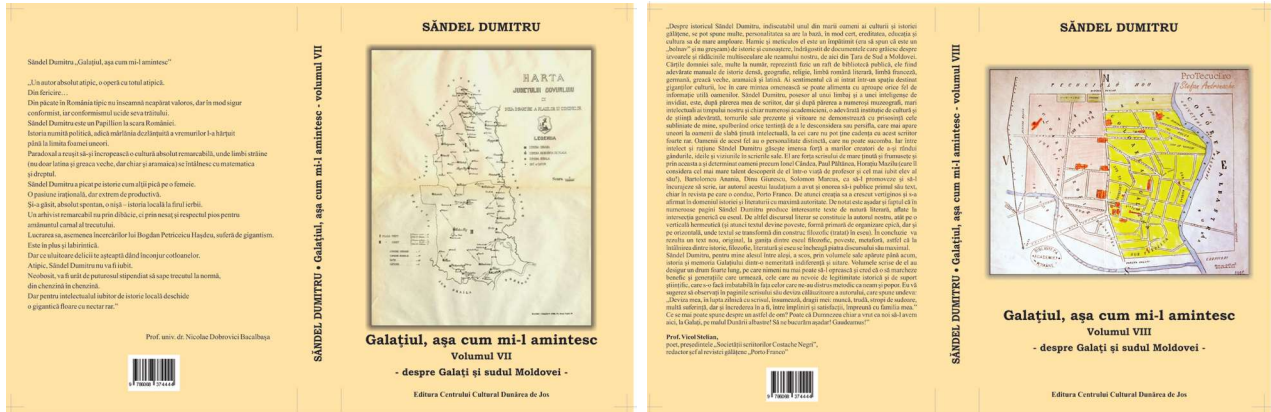
Ioan Horujenco - Coregraf

Săndel Dumitru Galațiul, așa cum mi-l amintesc - volumele VII și VIII

„Documentele, memoriile în accepțiunea originală a autorului, sunt întregite în chip fericit de o serie de imagini cu o relevanță aparte pentru urbe și ce va fi fost ea în vremurile de altădată. Toate aceste instrumente de lucru pe care autorul le stăpânește cu măiestrie reușesc să transpună cititorul în „contextul istoric”.”

Prof. univ. dr. Ionel Câdea – Managerul Muzeului Brăila „Carol I”

Ipostaze etnografice Album de fotografie document 2010 - 2019 Coordonator: Eugenia Notarescu

Corneliu Stoica - ALBUM Gheorghe Suci

„Eu cred că pictura îți prelungeste viața. Lucrând, ești obligat să gândești și să-ți manifesti sentimentele. Cu cât gândul și sentimentul sunt mai curate, cu atât mai bine, atât pentru mine, cât și pentru iubitorul de artă”.

ORDINE ȘI MEDALII ROMÂNEȘTI

Radu MOȚOC

Romfilatelia a introdus în circulație pe data de 14 mai 2020 o emisiune de mărci poștale intitulată **ORDINE ȘI MEDALII ROMÂNEȘTI** (1).

Emisiunea conține patru mărci poștale, care aniversază cei 20 de ani de la legiferarea Sistemului Național de Decorații al României.

Primul timbru, cu valoarea nominală de 3,30 lei, a prezentat medalia Virtutea Militară (1864). Această medalie a fost inițiată în anul 1864, pentru a fi înmănată cu ocazia celei de a V-a aniversării a Unirii Principatelor. Cu siguranță că ea a fost acordată și militarilor care au participat la limitarea efectelor inundațiilor din București din acel an. Medalia a fost confecționată din argint, cu un diametru de 30 mm. Deasupra însemnului este reprezentată o coroană princiară de 19 mm și un inel de prindere a unei panglici. Pe avers este redată o ghirlandă din frunze de laur, ce înconjoară inscripția VIRTUTE MILITARĂ. Pe revers se află efigia domnitorului, având înscris deasupra capului ALESSANDRU ION I., iar dedesubt, anul 1864. Gravorul acestei medalii este F. Cague.

Pe următoarele două timbre, cu valorile nominale de 5 lei și 8,50 lei, au fost reproduse proiectul Ordinului Unirii (cca. 1861-1863), respectiv Ordinul Unirii (1864).

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a încercat din primii ani ai domniei să impună Imperiului Otoman acceptarea dreptului de a emite decorații. Încă din 1859, principele se gândea să inițieze un Ordin Național Românesc, după modelul Legiunii de Onoare din Franța. Vasile Alecsandri, care era ministrul României la Paris, a cerut permisiunea împăratului Napoleon al III-lea ca oficialii francezi să poată fi recompensați și să poată purta viitorul Ordin românesc. Împăratul a acceptat această propunere, chiar dacă Principatele se aflau sub suzeranitate otomană și nu aveau dreptul să emită ordine și medalii. Așa se face că Alecsandri a propus crearea Ordinului Jerbei de Aur, care urma să-i recompenseze pe românii și străinii care au adus servicii Principatelor Unite.

Comisia Centrală a decis ca numele Ordinului să fie Crucea Unirii, și era împărțit în cinci clase: 750 Cavaleri, 150 Ofițeri, 60 Comandori, 28 Mari Ofițeri și 12 Mari Cruci.

Din cauza opoziției Imperiului Otoman și a Imperiului Austriac, acest proiect a fost amânat. O primă reprezentare a noului ordin se poate vedea pe proiectul de stemă al Principatelor, realizat de pictorul Carol Popp de Szathmary în anul 1863. În 1864, domnitorul i-a cerut lui Vasile Alecsandri să ia legătura cu o cunoscută casă de bijuterii, pentru confecționarea decorațiilor. Casa Kretly din Paris a prezentat un model care a fost acceptat de domnitor, și

a comandat 1.000 de exemplare. Modelul propus era o cruce emailată albastru și pe avers între două coroane de lauri, erau cifrele 5 și 24, care reprezentau datele dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor în cele două Principate Române. Pe bordură era scrisă

Fig. 1 Plicul cu timbrele de 5 și 8,50 lei

Fig. 2 Plicul cu timbrele de 3,30 și 12 lei

deviza: *GENERE ET CORDE FRATRES* (FRAȚI DE ORIGINI ȘI DE INIMĂ). Pe revers era imprimată cifrul domnitorului „Al I”. Panglica era din moar albastru brodată cu tricolorul țării.

Neputând acorda ordinul din cauza statutului țării de stat vasal Imperiului Otoman, Cuza l-a acordat, cu titlu personal, doar câtorva apropiați. Dar acest ordin a fost folosit ca model pentru prima distincție oficială acordată de statul român, Ordinul Național Steaua României, care a fost instituit pe data de 9 mai 1877.

Timbrul cu valoarea de 12 lei redă imaginea Ordinului Național Steaua României (model 1999), care este cel mai înalt ordin reinstabilit în anul 1998. Prin acordarea acestui ordin se recompensează serviciile excepționale, civile și militare aduse statului român. Stema României stanțată are înălțimea de 25 mm, iar crucea ordinului are diametrul de 25 mm.. Metalul din care este confecționată medalia este argint aurit.

Romfilatelia a emis și două plicuri echipate cu timbrele emisiunii, numerotate și obliterate cu ștampila „Prima zi”.

Mulțumim pe această cale Romfilateliei pentru emiterea acestei interesante emisiuni.

Note:

1. Broșura editată de Romfilatelia pentru emisiunea filatelică „ORDINE ȘI MEDALII ROMÂNEȘTI”

In memoriam CORNEL REGMAN - interviu

Angela BACIU

- Paralel, se desfășura activitatea cenaclului nostru prin întâlniri săptămânale la care luau parte, în afară de „cerchiști”, și invitații apropiați nouă, profesori -Blaga, Henri Jacquier, profesorul de italiană Cianciolo ș.a., cum și simpatizanți ai Cercului din oraș, români și germani deopotrivă, între aceștia din urmă și Wolf von Aichelburg.
- Factorul efervescent în toate aceste acțiuni - manifest, cenaclu, revistă - a fost Ion Negoitescu, iar elementul modelator și moderator, Radu Stanca.

Despre „cerchiști” și alți prieteni

A.B.- Domnule Cornel Regman, ați urmat Facultatea de Litere și Filozofie din Cluj, instituție refugiată în 1940 la Sibiu, unde v-ați integrat cunoscutei grupări literare „Cercul literar Vorbiți-ne despre închegarea grupării și contribuția dumneavoastră la prestigiul ei în epocă.

- Noi ne-am numit încă de la început „Cercul literar”, care într-o primă formă de organizare, sub patronajul profesorului nostru Lucian Blaga, păstra însă legături

strânse cu viața universitară, iar revista scoasă de noi la începutul lui 1941, „Curțile Dorului”, două numere, era una studențească și împrumuta din creația mentorului nostru chiar numele.

Ne găseam imediat după refugiu, iar numele acesta era menit, în noile, dureroasele circumstanțe istorice, să țină treaz gândul la ținuturile pierdute. Curând după aceea, ne-am câștigat deplina autonomie, iar primul semn a fost „Manifestul” - scrisoarea de adeziune la pozițiile lovinescianismului, adresată marelui critic și publicată, la dorința sa, în ziarul „Viața” (13 mai 1943).

E. Lovinescu ne-a și răspuns prompt, pe aceeași cale, bucuros de a putea saluta în amurgul său ivirea a ceea ce numea el „a patra generație postmaioresciană”. De atunci, datează și calitatea de „cerchist”, sinonimă cu scriitor lansat ce ne-o dădeam, sprijinită pe argumentul prezenței celor mai mulți dintre noi cu colaborări remarcate în principalele publicații literare ale țării, în cele sibiene, în primul rând „Transilvania” și „Saeculum”, și în câteva prestigioase reviste din capitală: „Revista Fundațiilor Regale”, „Universul literar”, „Vremea”, „Calende” etc. La începutul lui 1945, în fine, când am putut să scoatem revista proprie, aceasta nici nu se putea chema altfel decât „Revista cercului literar”.

Paralel, se desfășura activitatea cenaclului nostru prin întâlniri săptămânale la care luau parte, în afară de „cerchiști” și invitații apropiați nouă, profesori - Blaga, Henri Jackier, profesorul de italiană Cianciolo ș.a., cum și simpatizanți ai „Cercului” din oraș, români și germani deopotrivă, între aceștia din urmă și Wolf von Aichelburg. Factorul efervescent în toate aceste acțiuni - manifest, cenaclu, revistă - a fost I. Negoitescu, iar elementul modelator și moderator, Radu Stanca. În jural acestor două astre gemene ne-am grupat ceilalți cu un rol mai mult sau mai puțin activ, determinat și de împrejurarea că mulți dintre noi ne găseam la finele lui 1942 „sub arme” - Ion D. Sârbu, Ovidiu Drâmba, Eugen Todoran și subsemnatul, iar alții, aflați la începutul facultății, se vor afirma abia pe parcurs - Nicolae Balotă, Eta Boeriu, Ovidiu Cotruș, Radu Enescu, Dominic Stanca. Excepție fac Ștefan Augustin Doinaș și Ioanichie Oltean, mai de timpuriu cunoscuți din colaborările cu versuri la revistele bucureștene, alături de Radu Stanca („Vremea”, „Kalende” etc.), încât prin 1946-1947 ajunseseră în poziția de a avea manuscrise premiate în ideea editării la Fundație, la „Forum”. Tipărirea acestora n-a mai avut loc, căci sfârșitul lui 1947 a coincis cu consolidarea dictaturii comuniste la noi, manifestată în cultură sub forma impunerii proletcultismului și a cenzurii draconice.

A.B.- În „Revista Cercului literar” din 1945 ați publicat număr de număr articole și cronici despre Caragiale, Eminescu, Eugen Lovinescu, Vladimir Streinu, Perpessicius, Constant Tonegaru etc. Cum apreciați azi scrisul dumneavoastră de atunci?

-De vreme ce le-am republicat douăzeci și ceva de ani mai târziu, D-na Angela Baciuc în volumul Cărți, autori, tendințe din 1968, unde alcătuiesc o secțiune aparte, „începuturi”, înseamnă că le-am considerat demne să mă reprezinte. De altfel, ele au și fost socotite de comentarii cărții o surpriză, mai ales după ce fusesem plasat pe baza primului meu volum, Confluente literare (1966), într-un context mai puțin favorabil. Au reacționat pozitiv -Nicolae Manolescu, Virgil Nemoianu și numeroși alții. Mai recent, criticul clujean Petru Poantă, care pregătește o monografie despre „Cercul literar”, într-un capitol al studiului său publicat în revista „Vatra” (nr. 8/1996), scrie despre „începuturile” mele: „... această exigență cu orice risc, a moralității actului critic le aparține prin excelență celor doi reductibili cronicari literari ai grupării: Ion Negoitescu și Cornel Regman. (...) Această orientare, în forma ei aproape radicalizată, îi este caracteristică mai ales lui Cornel Regman. El este un raționalist în speța imediată a lui Pompiliu Constantinescu, dar, în plus, în pitoresc-umoral uneori, polemic și moralist. (...) Deși considerat un fel de copil teribil în cadrul grupării, se afirmă în anii '45 ca un critic deplin.

Cronicile și articolele din publicația sibiană contrastează prin profunzimea intuiției și rafinamentul expresiei, în comparație cu articolele ușor posace din primul său volum de după al doilea război Confluente literare...

A.B.- Totuși, în acel prim volum cuprindeți studiile dumneavoastră scrise în perioada imediat anterioară, începând de prin 1955 încoace. Ele tratează despre autori clasici și clasicizați ca Vasile Alecsandri, I.L. Caragiale, Bolintineanu, Mihail Sadoveanu, Pavel Dan, Geo Bogza, Marin Preda, Iulian Vesper...

- Cele mai vechi studii din volum, despre V. Alecsandri și despre „Momentele lui Caragiale, datează din 1952. Ele mai păstrează în ținuta lor ceva din rigiditatea aceluși timp, oricâte revizuiți le-au fost aduse. Dar studii precum cel despre Pavel Dan, Baltagul, Marin Preda, sau cel despre „Imaginea timpului în roman”, ori despre Metafora satirică la Eminescu și Arghezi sunt contribuții efective la luminarea unor aspecte de istorie, critică și estetică literară, chiar dacă „ușor posace”, în felul de a fi, după cum opinează confratele Poantă. Omul se mai și schimbă, gustul se rafinează, perspectiva se lărgiște, mișcările - după o perioadă de constrângeri - devin din nou libere, ceea ce

observatorii scrisului meu au și remarcat, urmărind-mi nu numai comentariile despre cărți și autori din stricta actualitate, ci și studiile de mai mare amploare cum sunt „Agârbiceanu și demonii” - 1973, sau recentul Ion Creangă - o biografie a operei” - 1994.

A.B.- Ați fost conferențiar de istoria literaturii române la Institutul Pedagogic din Constanța, redactor la revista „Tomis”, în paginile căreia ați susținut câțiva ani la rând „Cronica cronicii literare” și, în continuare, dialogul cu Al. Protopopescu, despre scriitori și probleme literare. Cum era acea perioadă și ce nume de referință ați impus în literatură?

- Constanța, oraș de primă însemnătate al țării, nu e în aceeași măsură și un furnizor generos de talente. Cel puțin în literatură. Pot fi numărați pe degetele de la o mână prozatorii și poeții afirmați acolo în ultimele decenii. Stagii mai lungi sau mai scurte i-au adus pe unii, străini de loc, la „Tomis”, unde au avut prilejul să publice și să se facă cunoscuți, îndeosebi critici literari, ulterior autori de cărți, precum regretatul Al. Protopopescu, apoi celălalt Alexandru, consacrat ca Alex. Ștefănescu, Mirela Roznoveanu, Marin Mincu, acesta un ubicuu reîntors după 1990 în orașul asistenței sale ca profesor și decan la noua Universitate și, pe deasupra, editor și conducător de revistă, alta decât „Tomis”. Doi-trei dintre studenții pe care i-am avut sau afirmat ulterior ca poeți, prozatori și publiciști. Mă limitez la a-i numi pe Vasile Petre Fati și pe focșăneanul Florin Muscalu.

Dintre scriitorii locului care au „crescut” propriu-zis odată cu revista, amintesc: prozatorul Constantin Novac și poetul Nicolae Motoc, ce sunt și azi pilonii ei de bază, niște piloni care însă nu prea au ce susține (se mai poartă încă la Tomis „moda” coloanelor stinghere), căci publicația, cel puțin segmentul ei literar - în afara unei epoci faste: primul deceniu de existență, când a strâns colaborări de marcă din toată țara și impunea prin ținuta sa, a alunecat într-un fel de semianonimat care se perpetuează. Au fost și despărțiri și pierderi dureroase, precum aceea a prozatorului Eugen Lumezianu dispărut în plină putere de creație.

Cât privește rolul meu în „impunerea” - cum ziceți - a unora dintre numele amintite și poate și altora, îmi dau seama că el nu putea fi decât de o natură mai mult indirectă, redus la fenomenul luminării prin refracție: câtă vreme s-a putut face o revistă interesantă, la succesul căreia și eu voi fi contribuit ca redactor și colaborator asiduu, prestigiul crescând de care ea s-a bucurat, a acționat - nu mă îndoiesc - ca im stimulent la autodepășire pentru tinerii aspiranți la afirmare, care ne înconjurau.

A.B.- În anul 1970 vă apărea volumul Cică niște cronicari..., care reprezintă în esență rolul activității de cronicar la „Tomis”. În acest volum - s-a spus - ați intenționat să demonstrați „relativismul actului critic”. Poate vreți să comentați această apreciere?

- Îi recunosc și pe întuneric pe Marian Popa, cu al său „Dicționar”, în formula „relativismului actului critic” ce-mi este atribuită susținând că aș reprezenta-o. Îmi pare bine că ați „pescuit-o” și o puneți pe tapet. O asemenea atribuire ce face din mine adeptul nu doar al unui impresionism, ci de-a dreptul vesel-cinic în critică, văzută ca domeniu în care coabitează în dulce devălmășie, fără să-și primească replica, judecări de apreciere din cele mai contradictorii adesea extravagante, îmi este nu numai străină, ci de-a dreptul îmi repugnă. Ea contravine imaginii despre răspunderea actului critic ce trebuie să ne ghideze în tot ce înfăptuim.

E vorba, se înțelege, de activitatea cronicarului literar și nu de critica de tip eseistic sau hermeneutic pe marginea unor respectabile opere intrate în patrimoniul obștesc, care pot suporta la nevoie (cu necesară doză de stoicism) interpretări mai aparte, nu o dată tributare hedonismului. Cronicile adunate în Cică niște cronicari... au urmărit să fie: un tablou mai obiectiv, prin mijlocirea comentatorilor la cărți, de oarecare răsunet, despre actualitatea literară a acelui moment - anii '60, de deosebită efervescență în planul afirmării.

Or, în acei ani, manifestările de subiectivism și confuzie în critică, atinseseră cote îngrijorătoare, echipe de susținere, ca în lupta electorală, se întreceau care mai de care să-și impună „candidații”, ba până și pe terenul criticii se iveau nezăgăzuite pricini de interadmitere, superlativele curgeau din abundență, poezii puteau să nu mai scrie, prozatorii să facă grevă, critica își devenise suficientă sieși.

Deci, nu descompunerea ca într-un fel de joacă, de „raționamente” critice pentru a demonstra „relativismul actului critic” mi-a fost ținta, ci tocmai edificarea unui punct de vedere mai ferm în aprecierea de valoare, uneori prin ralierea bucuroasă la opinii convergente, cu combaterea, în schimb, a tot ce înseamnă manifestarea bunului plac subiectiv-literaturizant.

A. B.- La ce lucrează, în prezent, criticul Cornel Regman?

- De curând, am predat Editurii „Cartea Românească” un volum de critici, foiletoane și articole intitulat Dinspre „Cercul literar” spre optzeciști. Așadar nu e vorba de stabilirea unei filiații între cele două

grupări și generații literare, ci pur și simplu de faptul că articolele cuprinse în volum tratează, majoritatea, subiecte legate de opere și autori aparținând respectivelor mișcări. Într-un compartiment aparte, „Extra muros”, am rânduit articole ce ies din cadrul arătat, iar un grupaj de „Dialoguri” se face ecoul frământărilor și preocupărilor ultimilor ani din sfera vieții literare și nu numai.

Urmează să-mi apară, de asemenea, la Editura „Eminescu”, ediția a doua a studiului monografic Ion Creangă - o biografie a operei, editat în 1994 într-un tiraj neîndestulător. Cartea a fost bine primită de către cei ce-au prins de veste că există. Au fost și excepții. În spațiul lui Creangă (Moldova, inclusiv Basarabia), cartea a fost total ignorată, iar o revistă de însemnătate și reprezentativitate „României literare”, prin pana mult sprintarului de categorie grea Alex. Ștefanescu, a încercat chiar s-o „demoleze” într-o recenzie greu de calificat altfel decât tendențioasă. Pregătesc, de asemenea, pentru Editura Dacia, o nouă ediție a studiului de tipologie literară apărut în 1973, Agarbiceanu și demonii.

În interval, susțin la „Jurnalul literar” și la Radio o cronică literară lunară și - după cum vedeți - mi-am făcut timp să răspund și întrebărilor dumneavoastră, astăzi, așa cum o fac și pentru alte solicitări.

DICȚIONAR - Artiști plastici gălățeni (160)

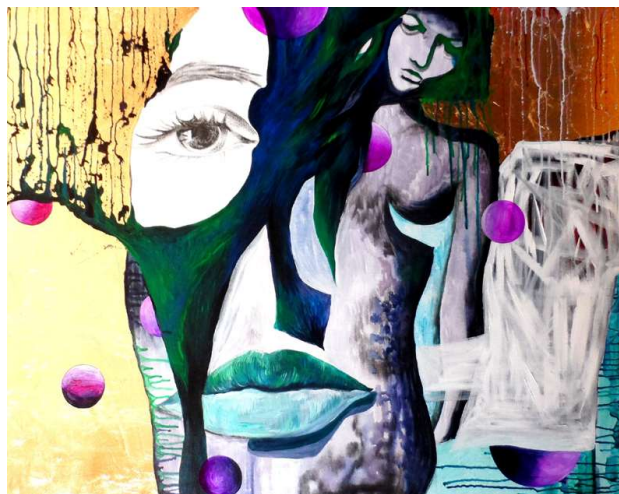
Corneliu STOICA

DRĂGUȘIN, Miruna - pictor. S-a născut la 26 aprilie 1980 în Galați. A absolvit Liceul de Artă „Dimitrie Cuclin” din orașul natal (1999) și Universitatea Națională de Arte din București, secția Pictură monumentală, clasa profesoarei Marilena Preda Sînc (2003). Din 2017 urmează studii doctorale la aceeași universitate. Lucrează ca asistent universitar la Facultatea de Arte din Cadrul Universității „Dunărea de Jos” Galați. Participă la Saloanele și manifestările Filialei Galați a U. A. P. R. din 2017. Membră a U. A. P. R., secția Pictură (2018). Participări la expoziții de grup: „Orașul”, expoziție de fotografie, gravură și pictură, Institutul Goethe, București (2003); Simpozionul Internațional A. R. T. E., Universitatea „Dunărea de Jos” Galați (2017); Salonul Național de Plastică Mică Brăila (2018, 2019, 2020); „Dragobete Art.Ro”, Galeria de Artă „Victoria”, Iași (2018, 2020); „Masca și Perla” expoziție organizată în cadrul celei de a III-a ediții a Bienalei Artelor „Poveștile inorogului” - in memoriam Ioan Octavian Penda, Sala „Constantin Brâncuși”, Palatul Parlamentului, București (2018); Bienala Internațională de Arte Miniaturale, ediția a III-a, Timișoara (2018); „Atelierele marilor artiști”, Biblioteca Franceză „Eugene Ionesco”, Galați (2018); Bienala Internațională de Artă Contemporană „Nicolae Tonitza”, ediția a II-a, Bârlad (2018); „Dialoguri interculturale și artistice - Centenar Theodor Pallady, Iași (2018); „Valul grecesc”, ediția a VII-a, Biblioteca

Națională a României, București (2019); „AD LIBITUM”, expoziție organizată de Asociația Filială de Artă Plastică Religioasă și Restaurare (A. F. A. P. R. R.) din cadrul U. A. P. din România (2019); Expoziția anuală de Artă Religioasă, A. F. A. P. R. R. a U. A. P. R. (2019); Expoziția Internațională de Pictură „Alexandru Ciucurencu”, Muzeul de Artă, Tulcea (2019); Expoziția Internațională „Micul Prinț”, ediția XXIV, Muzeul de Artă, Botoșani (2019); Expoziția Bienalei Internaționale de Pictură, ediția a VI-a, Muzeul de Artă al Moldovei, Chișinău (16 mai - 23 iulie 2019) și Palatul Culturii, Muzeul de Artă, Iași (2 iulie - 10 august 2019); „Realism și abstracționism în 2020”, Esplanada Rezervației Naționale „Cheile Tișitei”, Vrancea (2020); Saloanele Moldovei, Bacău - Chișinău (2020); Bienala Națională de Artă „Camil Ressu”, Galați (2020).

Din anul 2014, Miruna Drăgușin este și coordonator și profesor al Școlii de Artă „Leonardo” din Galați, instituție privată care se adresează copiilor și care urmărește, ca prin deprinderea tehnicilor de desen, pictură, grafică și modelaj, să le dezvolte acestora capacitatea de a comunica prin formă și culoare. Rezultatele muncii cu micii artiști au fost concretizate prin organizarea unor expoziții, precum: „Culorile copilăriei”, Coșbuc Bussines Centre, Galați (2014); Expoziția de icoane pe sticlă „Icoana în sufletul copiilor”, Biblioteca „V. A. Urechia” Galați (2015); „Nicolae Tonitza și iama portretelor de copii”, Biblioteca „V. A. Urechia”, Galați (2018); „Magia picturii românești prin ochii micilor artiști”, Biblioteca Franceză „Eugene Ionesco”, Galați (2018). Participări la Tabere de creație: Tabăra de artă monumentală „Poiana Pinului”, Buzău (1997, 1998).

Lucrările expuse de Miruna Drăgușin în cadrul manifestărilor artistice de profil lasă să se vadă preocuparea pictoriței de a se exprima într-un limbaj plastic modern, figurativul și abstractul coexistând deopotrivă în creația ei ca moduri de materializare vizuală a realității, a ideilor, sentimentelor și gândurilor care o frământă. Fie că abordează tema frumuseților României și a rădăcinilor noastre rurale, fie că înalță o rugă a omului către Divinitate pentru a-i opri prăbușirea din drumul spre mântuire, fie că figurează mâna dreaptă a lui Iisus și a preoților ortodocși în ipostaza de a binecuvânta sau fie că încearcă să găsească echivalențe plastice unor motive livrești, Miruna Drăgușin recurge la o reprezentare metaforică și simbolică de o mare sensibilitate și cu o mare încărcătură ideatică și emoțională. Copaci stilizați, structuri geologice, elemente de arhitectură populară în care își are originea și „Coloana infinită” a lui Brâncuși (prezentă și ea în spațiul plastic al tablourilor), obiecte de uz casnic confecționate de meșteri populari, vase liturgice, scara, pomul vieții, motive antropomorfe și avimorfe etc. populează lucrările sale, alcătuind compoziții unitare, armonioase, echilibrate. În lucrarea intitulată „Amin”, mâna lui Iisus Hristos, figurată în stilul iconografiei bizantine, în gestică binecuvântării, se înalță dintr-un vas liturgic, având pe el înscrisă monograma Acestuia (IC XC). Aceeași monogramă o întâlnim și în „Pocal”, ca și în „Conștiința eului”, ceea ce ar putea semnifica „nimic nu există fără Dumnezeu, fără El nu am putea fi niciodată nimic”. Compoziția „Sărutul” amintește de sculptura lui Brâncuși cu același titlu, prin modul cum configurează personajul masculin, și de „Domnișoara Pogani”, în conceperea chipului personajului feminin. „Ploaie de vară” pare mai mult un spațiu al reclusiunii, decât unul al fertilității și rodniceii; „Enigma Otiliei” sugerează o atmosferă în care domină discreția și misterul; imaginile din „Discuții aprinse” și „Umbra aurului” dobândesc valențe ale picturii suprarealiste. Există în creația Mirunei Drăgușin o încărcătură semantică care se cere descoperită cu răbdare, artista își ia o mare libertate în a desena și picta, de a compune imaginile după o logică proprie, încercând să-și închege un stil care să fie numai al ei și să o reprezinte. Într-o recentă corespondență electronică, ea îmi scria: „în lucrările mele încerc să rezolv problema eului, a interiorului. Abordez des motivul uman, fragmentat, ca fiind singura legătură naturală cu Divinitatea. Demersul meu artistic conduce către un rezultat ce combină planul cromatic cu traseele compoziționale de tip monumental și metafizic. Având o formație de monumentalist, compozițiile mele se remarcă prin suprafețe delimitate

ce redau volume stilizate, pornind de la ideea umană, într-o cromatică preponderent de tonuri reci”. Chiar dacă artista, declarativ, este atrasă de culorile reci, ea le utilizează și pe cele calde atunci când este cazul. Formele sunt întotdeauna dinamice, iar cromatică lucrărilor sale este proaspătă, vie, strălucitoare, materia picturală este așezată uneori în contraste puternice, juxtapuse, alteori doar într-o combinație de griuri colorate. Lirismul ei este când exuberant, exploziv, când meditativ și discret, în funcție de natura subiectului și a stărilor prin care trece artista în timpul actului de creație. Inventivitatea de care dă dovadă pictorița, imaginația productivă, soluțiile plastice propuse sunt tot atâtea motive pentru care discursul plastic al acesteia trebuie urmărit în evoluția lui.

Morphochroma

Corneliu STOICA

Salonul de toamnă, o manifestare artistică de ținută. Deschis la Galerile de Artă „Nicolae Mantu”, cu respectarea restricțiilor impuse de situația pandemică în care se află țara, Salonul de toamnă al Filialei Galați a U. A. P. R., ediția 2020, reunește un număr de 54 de lucrări de pictură, grafică, sculptură și artă decorativă semnate de tot atâția plasticieni. Este o manifestare artistică bogată, de ținută, care evidențiază potențialul creativ superior al artiștilor gălățeni, atât membri definitivi și stagiați ai Filialei locale, dar și colaboratori, proveniți mai ales din rândul absolvenților Facultății de Arte din cadrul Universității „Dunărea de Jos”, înființată în anul 2008. Diversitatea tematică și stilistică, varietatea tehnicilor de realizare artistică sunt atribute esențiale ale expoziției, date de prezența unor plasticieni de generații diferite, de viziunea și preocupările fiecăruia dintre ei, de participarea unor nume noi de artiști, care bat la porțile afirmării.

Ca și altădată, genul peisajului este bine reprezentat, exprimat fie cu mijloacele artei realiste, impresioniste, fie ale celei abstracte. Nicolae Cărbunaru a reținut din drumurile sale prin țară o secvență montană, cu desfășurări spațiale ample, cu o vegetație intrată în declin, purtând amprentele începutului de toamnă, totul proiectat pe o dominantă de albastru de intensități diferite, armonizate cu ușoare tușe de verde pal și roșu-ruginiu („Peisaj de toamnă”). Teodor Vișan este încântat de marea întâlnită la Eforie Sud și de jocul unui copil care, în apa înspumată, urmărește înaintarea printre valuri a unei mici ambarcațiuni telecomandate („La mare”). Un superb peisaj marin din Croația, de pe coasta dalmată, aduce în expoziție pictorița Gabriela Georgescu, zonă unde

se spune că datorită curenților maritimi și vânturilor, apa Mării Adriatice este mai curată și mai caldă decât cea de pe malul italian. Tripticul ei, populat de femei aflate pe plajă, bărci, insule, scoici, motive avimorfe și zoomorfe este o fermecătoare metaforă plastică, care are darul de pune în valoare pitorescul, frumusețea și atractivitatea turistică a locurilor („Coasta dalmată”); Simona Pascale își exprimă bucuria trăită în mijlocul unei naturi care pare renăscută după o ploaie abundentă, răcoritoare, cucerind prin prospețime și aerul atât de curat („După ploaie”); Sterică Bădălan s-a oprit asupra unui aspect tonifiant al mediului acvatic și uscat de la Privalul Mare, redat într-o coloristică luminoasă de anotimp estival; Mariana Tomozei Cocos îi poartă pe iubitorii de frumos dincolo de fruntariile țării, prezentând un fragment de peisaj din sudul Franței, figurat printr-un desen de o deosebită claritate și o cromatică sobră, cu accente decorative.

Gheorghe Andreescu evocă cu nostalgie priveliștea unui peisaj urban, în centrul căruia se află un edificiu cu un fronton triunghiular, în fața căruia staționează un autoturism vechi, care poate prezenta doar valoare muzeistică („Amintiri”); Adriana Stoica este prezentă cu o „Casă din Maramureș”, înconjurată de o vegetație abundentă, în care verdele intens predomină; Andreea Ionașcu - Costandache imaginează noi tipuri de construcții, care să fie în deplină armonie și echilibru cu mediul natural („Bioarhitecturi”); Ioana David - Ciocănaru surprinde un colț de natură dominat de verticalitatea și albul-argintiu al unor mesteceni, a căror înălțime continuă dincolo de cadrele tabloului („Undeva, departe”); Tatăl acesteia, pictorul Sava David, glosează pe o temă dragă

de mult lui, aceea a raportului dintre ritm — formă - culoare, într-o compoziție în care pigmentul dobândește sonorități muzicale („Ritm - formă - culoare). Ne amintim că pe o astfel de temă el a realizat și o lucrare de artă monumentală la noul sediu al Primăriei municipiului Galați. Ștefan Axente este același sensibil pentru care culoarea este o stare de suflet, așternută pe pânză în tonuri de mare finețe, care ating rafinamentul („Anotimpuri”); Mihaela Brumar, în compoziția cu personaje proiectate pe albastrul cerului amintește de maestrul renascentiști („Pe cer”); Jana Andreescu combină peisajul cu natura statică într-o compoziție lirică, de mare efect stenic („Nostalgie”); Ioana Musinchevici („Grădina de basm”), Marinela Simiraș („Roșul ruginiu al toamnei”), Adriana Steriopol („Fiind păun, păduri cutreieram”) și Mădălina Ionașcu („Fuga”) se exprimă în cheie abstractă, mizând pe forța expresivă a culorii și pe o anumită dinamică a petelor și tușelor de culoare; Radu Claudiu apelează la procedeul racursiului în tabloul de mari dimensiuni, intitulat „Ferestre”, admirabil prin perspectiva pe care artistul o creează și geometria arhitecturii de o deosebită noblețe. Structuri geometrice aduce în prim-plan și Basarab Păltănea („Loc”). La Roland Pangrati, stâncile împrumută nuanțe din albastrul intens al apei. Denisa Georgiana Dinu este concentrată asupra unui altfel de „peisaj”, mai puțin obișnuit, din interiorul ființei umane, prezentând într-un triptic imaginea evolutivă a fătului până la perioada când acesta poate părăsi corpul mamei („Concept”).

Fragmente și ele din natură, naturile statice expuse îi au ca autori pe octogenarul Marcel Bejan („Armonie de toamnă”), Gabriela Badea („Natură statică”), „Ana-Maria Cocoș” („Cârpe Diem”) și Valentin-Volin Stratulat („Trandafir cu boboci”). Fiecare autor își are individualitatea lui, stilul său de abordare și reprezentare a subiectului, însă la toți le este comună preocuparea pentru claritatea formelor și redarea materialității obiectelor, Marcel Bejan fiind mai sobru în culoare, Gabriela Badea mai exuberantă și viguroasă în figurarea formelor, Valentin - Volin Stratulat consistent în folosirea materiei picturale, iar Ana-Maria Cocoș - sensibilă ca de fiecare dată, cu un desen impecabil și o cromatică emanatoare de poezie, gata să vibreze cele mai sensibile coarde ale sufletului.

Prezentă și în unele peisaje amintite anterior, figura umană ocupă locul principal în tablouri de sine stătătoare semnate de Olimpia Ștefan („Regina Maria”), Antonio Romeo Pălie („Lady faith image”), Cristina Iulia Popescu („Mama natură”), Cristina Coman Popa (Deja vu), Nicolae Einhom („Frumoasa și Bestia”), în polipticul Liliane Jorică-Negoescu („Drumul spre lumină”), în pânzele lui Ioan Murariu-Neamț („Pandemia 2020”) și Valentin Huiban („Izolare”), ambele inspirate din realitatea dramatică a zilelor noastre, pricinuită de infecția cu Sars-cov 2, subiect abordat într-un alt mod și de Xenia Boțea („Covid”) și de Marius Vasile Lupu („Breathe”). Acesta din urmă înfățișează în pânza sa, realizată în culori acrilice, un cuplu nud ridicându-se la suprafață din adâncul întunecat, apăsător și irespirabil al propriului

dormitor, o metaforă vizuală eliberatoare pentru vremuri de pandemie. De asemenea, ființa umană, surprinsă în diferite ipostaze, apare și în grafica expusă de Cornel Corcăcel („Defensive Angel”), Cristiana -Ștefania Culiță („Autoportret”) și Ionuț Mitrofan („Saxofonist”). Lucrări de grafică mai expun și Cornelia Burlacu („Peisaj”), Miruna Drăgușin („Val”), Liliana Tofan („Sfătuitoarea apei”) și Tudor Șerban („International Ego I”).

Lucrările de sculptură din expoziție aparțin lui Gheorghe Terescenco („Fata Dunării”), Denis Brânzei („Nebunul de alb”), „Adrian Vădeanu („Noi cei din linia întâi”), Segiu Dumitrescu Jr. („începutul”), Valentin Popa („Captiv”), Bogdan Murariu („Femeia - violoncel”) și Gheorghe Nour („Compoziție”).

Personajul feminin al lui Gheorghe Terescenco este un ronde-bosse realizat cu multe elemente de detaliu, măiestrit puse în evidență în masa marmurei; Denis Brânzei îmbină

lemnul cu marmura într-o compoziție de o perfectă verticalitate, amintind prin titlu de un admirabil poem de dragoste al lui Adrian Păunescu; Bogdan Murariu optează pentru forme sintetice, cărora le conferă trănicia bronzului; Gheorghe Nour cioplește lemnul închipuind forme și volume într-o tehnologie modernă; Adrian Vădeanu se dovedește și de această dată un maestru în folosirea metalului sudat, pe care îl înobilează cu valențele artei adevărate; Valentin Popa realizează o construcție de sorginte livrescă, iar Sergiu Dumitrescu Jr. dezvoltă în compoziția sa mitul genezei. Singura lucrare de artă decorativă este datorată Sorinei Fădor- Vădeanu, care din lână împâslită compune volume astfel încât imaginea rezultată este un obiect cu valoare decorativă, care creează un aspect estetic plăcut în interiorul unei locuințe („Semințe de albastru”).

În expoziția actualului Salon de toamnă, vizitatorii pot admira și lucrările de grafică umoristică ale unor maeștri ai caricaturii, Pavel Botezatu („Don Quijote”) și Florian Doru Crihană („Puii Europei”), ambii diferiți ca stil, dar cu o recunoaștere națională și internațională de foarte mult timp, onorați cu premii care le-au consfințit celebritatea.

Eveniment de importanță majoră în viața culturală a orașului, Salonul de toamnă al Filialei Galați

a U. A. P. R., ediția 2020, este o manifestare colectivă valoroasă, care, așa cum am afirmat mai sus, reliefează potențialul creativ superior al membrilor și colaboratorilor acestei organizații profesionale, ca și eforturile acestora de a evolua și manifesta public în consonanță cu tendințele și exigențele artei românești contemporane și nu numai.

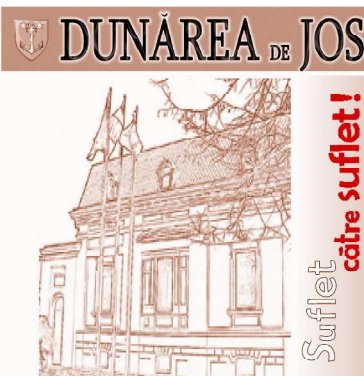

Revista Dunărea de Jos
EDITOR: CONSILIUL JUDEȚEAN GALAȚI
Președinte: COSTEL FOTEA
CENTRUL CULTURAL „DUNĂREA DE JOS”
Manager: Viorel Sandu

Str. Domnească nr. 61, Galați, cod. 800008
 tel.: 0236 418400, fax: 415590, e-mail: office@ccdj.ro
 ISSN: 1583 - 0225

Sumar:

1 Decembrie, Ziua Națională a României - p.2,3,4; Finalul apoteotic: Alba Iulia, 1 Decembrie 1918, autor Ștefan Pascu - p.5, Prea iubiiții mei! – p. 6; București 3 noiembrie- 1 Decembrie, autor Corneliu Radeș - p.7,8; Prometre c'est noble, tenir c'est bourgeois - p. 9,10; Sacralitatea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, autor Dorin Stănescu – p. 11,12; Desăvârșirea unității naționale, autor Gh.Platon - p.13; Opțiunea păcii, autor J. de Launay - p. 14; Intrarea în război a României, autor J. de Launay - p.15; Șefi de partide, autor Ion Bitoleanu -p. 16; Sărbătorile de iarnă la români, autor Dan Horgan - p. 18,19,20; Datini și obiceiuri, autor Ion Ghinoiu - p. 21,22,23,24,25,26; Petru Caraman, autor Ion Horujenco - p. 27,28,29; Prezentare revistă ePRO - p.30; Scrisoteca cu Luminița Amarie și Ramona Sandrina Ilie - p. 31,32,33,34,35; Cronică de Octavian Mihalcea - p. 36; Cărțile anului 2020 la CCDJ - p. 37,38; Ordine și medalii românești, autor Radu Moțoc - p. 39,40; Interviu realizat de Angela Baciu, invitat Cornel Regman (In memoriam) - p.41,42,43; Dicționar - Artiști plastici gălățeni, autor Corneliu Stoica - p. 44,45; Morphochroma de Corneliu Stoica - p. 46,47,48.

Responsabilitatea pentru conținutul opiniilor, argumentelor sau părerilor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Materialele primite, publicate sau nepublicate, nu se înapoiază. Redacția revistei nu împărtășește întotdeauna ideile conținute în textele publicate.

Alte detalii despre activitatea Centrului Cultural „Dunărea de Jos” Galați pot fi aflate pe pagina web a instituției (www.ccdj.ro) sau pe pagina de facebook *Centrul Cultural Dunărea de Jos Galați*. Arhiva parțială a revistei se găsește pe site-ul instituției. Revista *Dunărea de Jos* este membru APLER (Asociația Publicațiilor Literare și a Editurilor din România).

2021

Ianuarie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Februarie

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

Martie

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Aprilie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Mai

L	M	M	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24 31	25	26	27	28	29	30

Iunie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Iulie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

August

L	M	M	J	V	S	D
			2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Septembrie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Octombrie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Noiembrie

L	M	M	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Decembrie

L	M	M	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

1 DECEMBRIE

1 DECEMBRIE - TRADIȚII

Galați, cod 800008, str. Domnească, nr. 61
Tel.-Fax: 00-40-236-418400; 00-40-236-415590
E-mail: office@ccdj.ro-revistadunareadejos@ccdj.ro
www.ccdj.ro